



**Masterproef  
Politieke Communicatie**

**Britney Clinton, Obama Money Machine en McCain the  
Traitor**

**Politieke cartoons in de Amerikaanse voorverkiezingen van 2008**

Steven Verbeiren



**Promotor: Prof. Dr. Christ'l De Landtsheer**

**Verslaggever: Prof. Dr. Stefaan Walgrave**

Master Politieke Communicatie ([www.politiekecommunicatie.be](http://www.politiekecommunicatie.be))

20044583

Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen

Academiejaar 2007-2008.

## DANKWOORD

Politieke cartoons hebben mij altijd gefascineerd. Ik dank dan ook ten zeerste mijn promotor C. De Landtsheer dat ze mij de kans heeft gegeven om dit onderzoek rond politieke cartoons te kunnen doen. Ik ben haar ook dankbaar voor haar suggesties en hulp.

Mijn welgemeende dank gaat ook uit naar mijn ouders die de verschillende versies van dit werk hebben doorgelezen en verbeterd en me steeds hebben aangemoedigd wanneer het wat minder goed ging.

Verder ben ik Bart, Katelijne en Fay zeer erkentelijk voor zowel hun rechtstreekse als onrechtstreekse hulp aan dit werk.

Tot slot nog een woord van dank voor alle vrienden omdat ze op tijd en stond voor ontspanning zorgden.

Steven Verbeiren

# INHOUDSTAFEL

|   |    |
|---|----|
| DANKWOORD .....   | 2  |
| LIJST TABELLEN .....  | 4  |
| LIJST FIGUREN .....   | 5  |
| I. INLEIDING .....  | 6  |
| II. SITUEREND KADER .....   | 9  |
| 1.1 Geschiedenis en toekomst van politieke cartoons .....                 | 9  |
| 1.2 Historiografie van politieke cartoons .....                           | 10 |
| 1.3 Zijn politieke cartoons persuasief of niet? .....                     | 11 |
| 1.4 Politieke cartoons gebruiken herkenbare symbolen en referenties ..... | 13 |
| 1.5 Functies van politieke cartoons .....                                 | 14 |
| 1.6 Model van Medhurst en DeSousa .....                                   | 16 |
| III. HYPOTHESEN .....   | 18 |
| IV. METHODOLOGIE .....  | 20 |
| V. RESULTATEN .....   | 22 |
| 5.1 Inleiding .....   | 22 |
| 5.2 De actoren in de cartoons .....                                       | 22 |
| 5.3 Indeling van de cartoons .....  | 23 |
| 5.3.1 Politieke gemeenplaatsen .....                                      | 23 |
| 5.3.2 Situationele referenties .....                                      | 24 |
| 5.3.3 Culturele/Literaire referenties .....                               | 26 |
| 5.3.4 Persoonlijke kenmerken .....  | 32 |
| 5.4 Beeldvorming in de cartoons .....                                     | 33 |
| 5.4.1 Beeldvorming van Hillary Clinton .....                              | 33 |
| 5.4.2 Beeldvorming van Barack Obama .....                                 | 36 |
| 5.4.3 Beeldvorming van John McCain .....                                  | 39 |
| 5.4.4 Beeldvorming van de andere actoren .....                            | 41 |
| 5.5 De 'Index of hard knocks' .....                                       | 42 |
| VI. BESLUIT EN DISCUSSIE .....  | 44 |
| VII. BIBLIOGRAFIE .....   | 46 |
| VIII. BIJLAGEN .....  | 55 |

## LIJST TABELLEN

|   |    |
|---|----|
| Tabel 1: Aantal cartoons per cartoonist.....                              | 22 |
| Tabel 2: Indeling van de cartoons volgens Medhurst en DeSousa.....        | 23 |
| Tabel 3: Verdeling culturele/literaire referenties in subcategorieën..... | 26 |
| Tabel 4: De 'index of hard knocks' voor Hillary, Obama en McCain .....    | 43 |

## LIJST FIGUREN

|  |    |
|--|----|
| Fig. 1: Voorbeeld van de categorie 'Politieke gemeenplaatsen' – Mike Lane 08/01/2008.....        | 23 |
| Fig. 2: Voorbeeld van de categorie 'Situatieve referenties' – Gary McCoy 08/01/2008.....         | 25 |
| Fig. 3: Voorbeeld van een 'Sportreferentie' - John Darkow 27/01/2008.....                        | 27 |
| Fig. 4: Voorbeeld van een 'Vakantiereferentie' - Nate Beeler 13/02/2008.....                     | 28 |
| Fig. 5: Voorbeeld van een 'Stripreferentie' – Brian Fairrington 20/02/2008.....                  | 31 |
| Fig. 6: Voorbeeld van een 'Televisiereferentie' – RJ Matson 01/02/2008.....                      | 32 |
| Fig. 7: Voorbeeld van de categorie 'Persoonlijke kenmerken' – Bob Englehart 31/01/2008.....      | 33 |
| Fig. 8: Voorbeeld van beeldvorming van Hillary Clinton – Gary McCoy 03/03/2008.....              | 35 |
| Fig. 9: Voorbeeld van beeldvorming van Barack Obama – Eric Allie 05/02/2008.....                 | 37 |
| Fig. 10: Voorbeeld van beeldvorming van John McCain – Nate Beeler 06/02/2008.....                | 40 |
| Fig. 11: Voorbeeld van beeldvorming van Bill Clinton en Ted Kennedy – Gary McCoy 30/01/2008..... | 41 |

## I. INLEIDING

"Good cartoons are like visual rock and roll. They hit you primitively and emotionally. (...) A cartoon cannot say, 'On the other hand.' And it cannot defend itself. It is a frontal assault, a slam dunk, a cluster bomb." (Minix 2004, 76)

Aan het woord is Doug Marlette, gevierd cartoonist en Pulitzer winnaar. In het citaat geeft hij perfect de essentie van cartoons weer. Politieke, of redactionele cartoons zijn dan ook één van de sterkste wapens in het arsenaal van de journalist wanneer het er op aan komt een bepaalde waarheid bloot te leggen (Plumb 2004, 432).

In kranten zijn politieke cartoons de meest extreme vorm van expressie omdat ze niet gebonden zijn door normen van journalistieke objectiviteit. Ze geven opinies weer parallel met redactionele artikelen en columns. "The whole point of employing political cartoonists is that they make a statement and are not there to support the line of the paper." (Seymour-Ure 2001, 347). Cartoons moeten geen gebalanceerd beeld geven. Sterker nog, cartoons horen geen gebalanceerd beeld te geven. Marlette schrijft dan ook in het nawoord van een van zijn collecties dat "Good cartoonists should expect hate mail." (Dougherty 2002, 258).

Edwards en Winkler (1997, 306) definiëren cartoons als "a graphic presentation typically designed in a one-panel, non-continuing format to make an independent statement or observation on political events or social policy." Hoewel er studies zijn die een verschil maken tussen komische strips met een politieke inslag ('politieke cartoon') en 'single panel' cartoons ('redactionele cartoon') die commentaar geven op politiek en beleid, gebruik ik, zoals de meeste andere studies, 'politieke cartoon' en 'redactionele cartoon' als synoniemen.

Cartoons zijn multifunctioneel. Ze kunnen ondermeer beschuldigen, debat stimuleren, opinies verspreiden, lezers over bepaalde onderwerpen van mening doen veranderen, enz. (Plumb 2004, 432).

Daarnaast spelen cartoons nog een andere rol. Volgens Greenberg (2002, 182) organiseren mensen de werkelijkheid om sociale fenomenen begrijpelijk te maken en erop te kunnen reageren. Cartoons kaderen de fenomenen door het 'probleem' in kwestie in de context van het alledaagse leven te situeren. Cartoons helpen om een eindeloos aantal details voor te stellen in praktische kaders die relevant zijn voor sociale actoren. Bijgevolg maken ze de wereld vatbaar.

Politieke cartoons worden ook door politici zelf gebruikt. Zo nodigde Bill Clinton *Atlanta Journal Constitution* cartoonist Mike Luckovich uit op *Air Force One* tijdens zijn campagne in 1996. En

zowel Democraten als Republikeinen publiceren links naar cartoons over de ander. Dit bevestigt de legitimiteit van cartoons in de politieke arena van de media (Connors 2005, 480).

Een van de grote eigenschappen van cartoons is dat ze een goed beeld geven van de cultuur waarin ze zijn gemaakt. Omdat politieke cartoons hun boodschap compact moeten weergeven, streven cartoonisten naar symbolische simpliciteit. Want de symbolen die ze creëren moeten voor een breed publiek begrijpelijk zijn. Daarom gebruiken cartoonisten wijdverspreide en onmiddellijk te begrijpen referenties en allusies (Medhurst en DeSousa 1981; Beniger 1983; Gamson en Stuart 1992; Meyer 2000; Greenberg 2002). Michelmores (2000, 37) benadrukt dit wanneer ze zegt dat "political cartoons reflect popular understandings and perceptions, sometimes at their rawest. Cartoons are, therefore, encyclopedias of popular culture." Dit maakt cartoons interessant en relevant om te bestuderen.

Cartoonisten maken gebruik van een aantal technieken om complexe ideeën, die anders een uitgebreide schriftelijke uitleg nodig zouden hebben, te comprimeren in één enkele metafoor die door een individueel beeld wordt weergegeven (Maggio 2007, 238). De belangrijkste technieken om tot dit effect te komen zijn *condensatie* en *domesticatie* (Vokey 2000, 143).

Condensatie gebruikt stereotypen en symbolische metaforen om complexe fenomenen of specifieke gebeurtenissen te reduceren tot hun schijnbare kern. Domesticatie converteert moeilijke en onbekende ideeën in iets dichtbij en concreet. Dit gebeurt door gemeenschappelijke kenmerken uit te lichten en unieke kenmerken te maskeren door te focussen op repetitieve patronen. Zo worden nieuwigheden en mentale aanpassingen geminimaliseerd. Deze twee processen zijn gebaseerd op de premisse dat het merendeel van het publiek niet de juiste ervaringen of noodzakelijke informatie heeft om het onderwerp of de gebeurtenissen waarnaar gerefereerd wordt in de cartoon, volledig te begrijpen (Vokey 2000, 143).

In dit onderzoek pas het model van Medhurst en DeSousa (1981), en meer recent, Connors (2005, 2007) en Kelley-Romano en Westgate (2007) toe op de Amerikaanse voorverkiezingen van 2008.

Daarnaast onderzoek ik de beeldvorming van Hillary, Obama en McCain. De verzamelde cartoons heb ik kwalitatief onderzocht op de manier waarop ze deze drie kandidaten afbeeldden. Om er achter te komen of de beeldvorming overeenstemt met hun karakter gebruik ik de studies van de Unit for the Study of Personality in Politics (USPP) ter vergelijking. Op de website van deze onderzoekers staan de resultaten van het persoonlijkheidsonderzoek van de verschillende kandidaten (<http://www.csbsju.edu/uspp/>).

Medhurst en DeSousa (1981, 200) identificeerden in hun studie over politieke cartoons in de presidentverkiezingen van 1980 vier basisthema's, of '*major inventional topoi*', die in de cartoons

aan bod kwamen: politieke gemeenplaatsen (de campagne verbinden met andere gebeurtenissen of het politieke proces), situationele thema's (korte termijn situaties die onverwacht tijdens een campagne opduiken), persoonlijke karakterkenmerken (fysische of psychologische overdrijvingen) en literaire/culturele allusies.

Aan de hand van deze basisthema's analyseer ik een sample van 314 cartoons. De cartoons zijn verzameld uit de online database Daryl Cagle's Professional Cartoonists Index Page (<http://www.caglepost.com>). Op deze site is het werk van meer dan negentig Amerikaanse cartoonisten te vinden. Het is de meest uitvoerige online database voor redactionele cartoons, en is al meermaals door andere onderzoekers gebruikt (Spiedling 2004; Calogero en Mullen 2008; Benoit, Klyukovski, McHale en Airne 2001; Connors 2005; Edwards 2001; Hoffman en Howard 2007).

De onderzoeksvragen die ik me stel, zijn: Hoe zijn de cartoons over de vier categorieën van Medhurst en DeSousa verdeeld? Welke categorie weegt het zwaarste door? Hoe werden de kandidaten in de cartoons afgebeeld? Was er een groot verschil in perceptie tussen de verschillende kandidaten? Hoe droegen de cartoons bij tot de beeldvorming van politici en hun campagne? Werd het karakter van de kandidaten op dezelfde manier beschreven in de cartoons als in de persoonlijkheidsprofielen van USPP? Waren de cartoons over de verschillende kandidaten eerder positief of eerder negatief?

In tegenstelling tot de meeste studies over politieke cartoons rond verkiezingen onderzoek ik niet de eigenlijke verkiezingen maar de '*primaries*'. Edwards (2001, 2140) argumenteert hierover dat "the year-long period preceding the traditional starting point is vital to the establishment of an identity for the candidates and their campaigns." De voorverkiezingen zijn dus een cruciale periode en daarom interessant om te bestuderen.

Dit onderzoek begint met een situerend kader waarin dieper zal worden ingegaan op de geschiedenis en toekomst van cartoons, de historiografie, de vraag of cartoons persuasief zijn of niet, de functies van cartoons en het gebruikte model. In het derde hoofdstuk werk ik de hypothesen verder uit en in het vierde deel de methodologie. Het vijfde deel is gereserveerd voor de bespreking van de resultaten en in het zesde hoofdstuk bediscussieer ik ze en formuleer ik mijn conclusies.



## II. SITUEREND KADER

### *1.1 Geschiedenis en toekomst van politieke cartoons*

Cartoonisten ridiculiseren en bekritisieren al eeuwenlang de plaatselijke en nationale leiders, van de eerste bekende politieke cartoon, getekend in Egypte rond 1360 v.Chr., en de muurschilderingen in het oude Rome, tot de huidige cartoons die in kranten en tijdschriften worden gepubliceerd (Danjoux 2007, 245).

De eerste Amerikaanse politieke cartoon dateert van 1754. Met de boodschap '*Join, or Die*', riep Benjamin Franklin de Britse kolonies op om ter hulp te komen tegen de Fransen en hun Indiaanse bondgenoten (Moss 2007, 241). Na de ratificatie van de grondwet van de Verenigde Staten en het '*First Amendment*' verkregen politieke cartoonisten ongekende vrijheid in het uiten van hun standpunten. Een goede tweehonderd vijftig jaar later blijven redactionele cartoons een essentiële component van het politieke discours en een hoeksteen van de Amerikaanse democratie (Katz 2004, 44).

Toch ondervinden cartoonisten nu nooit geziene moeilijkheden. Een kleine dertig jaar geleden waren in de Verenigde Staten nog tweehonderd fulltime cartoonisten aan het werk. Momenteel zijn het er nog een kleine negentig (Marlette 2004, 21). Deze zware terugval is, ironisch genoeg, te wijten aan dezelfde factoren die voor het huidige vergelijk zorgden: technische innovaties, gecombineerd met de zakelijke belangen van krantenuitgevers. Oorspronkelijk werden cartoonisten aangeworven door een krant omdat ze lezers aantrokken. Maar doordat vandaag het lezerspubliek uitbreidt, vergroot de druk op cartoonisten om de steeds groter wordende segmenten van de bevolking niet te beledigen (Danjoux 2007, 246).

Door de doorbraak van het Internet kunnen redacteurs onmiddellijk beschikken over de cartoons van gesyndiceerde cartoonisten waardoor ze niet meer afhankelijkheid zijn van hun eigen cartoonisten, wat de kosten verlaagt. Het dubbele voordeel voor redacteurs om zowel kosten te drukken als controverses te vermijden is vele cartoonisten fataal geworden (Gamson en Stuart 1992, 62).

Ondanks deze tegenslagen blijft de politieke cartoon voortbestaan, alleen in een gewijzigde vorm. Meer en meer cartoonisten publiceren hun werk via het Internet of gebruiken nieuwe technieken, zoals animatie en kleur, om hun werk te vernieuwen. De toekomst van de traditionele redactionele cartoons in kranten en tijdschriften lijkt dus onzeker, maar de toekomst van de politieke cartoon, zeker in zijn digitale vorm, ziet er beter uit dan ooit (Danjoux 2007, 247).

## 1.2 Historiografie van politieke cartoons

Cartoons krijgen vaak een stiefmoederlijke behandeling door de academische wereld. Geen enkele discipline heeft de studie van politieke cartoons volledig omarmd. Op het kruispunt tussen verschillende disciplines is er echter wel een beperkte academische literatuur over politieke cartoons te vinden (Diamond 2002, 252). Doordat er vanuit verschillende disciplines naar cartoons is gekeken, zijn ze ook op verschillende manieren ingedeeld. Historici, filosofen en psychologen hebben de politieke cartoon vaak enkel gezien als een kunstwerk of een uitdrukking van humor (Spiedling 2004, 10). Maar deze indeling is te eng aangezien cartoons ook verrassend serieus en niet-satirisch kunnen zijn. Zeker, humor en satire, komedie en ironie zijn veel voorkomende elementen in politieke cartoons, maar ze zijn niet noodzakelijk.

Volgens Diamond (2002, 252) zijn cartoons een subklasse van politieke symbolen. Symbolische constructies "contribute to the creation and contestation of meaning within a given political context of power relations. (...) These symbolic constructs can affect the political contexts in a broad spectrum of ways."

Zoals hierboven vermeld, vertrekt het onderzoek naar politieke cartoons uit een veelheid aan invalshoeken. Verschillende studies hebben de capaciteit van cartoons om visueel te communiceren benadrukt. Birdsell en Groarke (1996) argumenteren dat er geen verschil bestaat tussen visuele en verbale argumenten. Streicher (1967) vond dat cartoons en karikaturen toelieten dat mensen met weinig tijd of een voorkeur voor visueel nieuws in een oogopslag de betekenis van een gebeurtenis of persoon konden doorhebben. En El Refaie (2003) onderzocht de manier waarop visuele metaforen effect hebben en hun boodschap overbrengen.

Andere onderzoekers legden de nadruk meer op de formele componenten van cartoons. Medhurst en DeSousa (1981) zijn hier waarschijnlijk de bekendste, maar ook Buell en Maus (1988) en meer recent Plumb (2004) leverden bijdragen.

Thematische en inhoudelijke analyses van cartoons zijn ook vertegenwoordigd. Zo werd ondermeer onderzocht hoe kandidaten worden geportretteerd (Edwards 2001). Aandacht voor gender resulteerde in een studie over de representatie van vrouwen in de wereldconferentie over vrouwen in 1995, (Gilmartin en Brunn 1998) of onderzoek over vrouwelijke politieke kandidaten (Edwards 2007). Hieruit kwamen ondermeer de conclusies dat vrouwen ondervertegenwoordigd zijn in de media, dat ze vaak voorgesteld worden in 'sex-role stereotypes' en dat het traditionele rollenpatroon wordt benadrukt. Het feit dat de wereld van de politieke cartoons zwaar gedomineerd wordt door mannen draagt hier uiteraard toe bij (Margulies 2007, 232).

Dougherty (2002) breekt in haar artikel over cartoons een lans om politieke cartoons als didactisch materiaal te gebruiken in het klaslokaal. Ostrom (2007) presenteert drie lessen die hij getrokken heeft uit het bestuderen van cartoons. Zijn derde les "The Need for Awareness of Significant Cultural Sensitivities" brengt ons bij het onderzoek gedaan rond de befaamde 'Mohammed Cartoons' (Müller en Özcan 2007; Corstange 2007; Margulies 2007).

Ook cartoons rond 9/11 zijn het onderwerp geweest van studies. Hieruit bleek ondermeer dat beelden van 9/11 een unieke status hebben, wat het vrij gebruik ervan in cartoons bemoeilijkt (Diamond 2002; Whitehead 2005; Hoffman en Howard 2007).

De meeste onderzoeken zijn echter gedaan naar de wijze waarop presidentiële kandidaten werden afgebeeld in cartoons tijdens hun campagne en de verkiezing (Bormann, Koester en Bennett 1978; Medhurst en DeSousa 1981; Buell en Maus 1988; Sewell 1998; Edwards 2001; Connors 2005).

De meeste studies legden de nadruk op de toon van de boodschap die door de cartoon werd uitgedragen, de rol van cartoons in de beeldvorming van politici en het belang dat in cartoons wordt gehecht aan oppervlakkige versus ernstige kwesties.

### *1.3 Zijn politieke cartoons persuasief of niet?*

Het is nog steeds niet bewezen of politieke cartoons een daadwerkelijk effect hebben op bijvoorbeeld het stemgedrag. Er zijn tegenstrijdige geluiden te horen in de literatuur. Buell en Maus (1988, 857) suggereren dat er geen effect was van politieke cartoons op de verkiezingsuitslag in 1988. Als verklaring hiervoor stellen zij dat "Like other news media stimuli, cartoons probably are rejected or transformed into favorable images by the candidate's stalwart supporters, received and recalled with delight by his opponents, and ignored or quickly forgotten by the inattentive."

Chatterjee (2007, 305) laat in zijn artikel de bekende Indiaanse cartoonist Laxman aan het woord: "I've been working away at these cartoons for over a quarter of a century now, and I do not think that I can show a single instance of changing the mind of a politician from taking a mad course. (...) not a trace of a dent have my cartoons caused in any sphere of human activity, whether social, economic or political." Ook hier wordt het effect van cartoons ontkend.

Een meer genuanceerd beeld wordt door Michelmores (2000, 37) opgehangen. Zij zegt dat er nog steeds onduidelijkheid is of cartoons nu de populaire opinie beïnvloeden of niet. Maar wel dat er ondanks een gebrek aan wetenschappelijk bewijs voorbeelden zijn in de geschiedenis die getuigen van de kracht van politieke cartoons.

Deze stelling is ook terug te vinden bij Danjoux (2007, 246). Men moet maar terugdenken aan de wereldwijde rellen die losbraken na de publicatie van de Mohammed cartoons om te weten dat cartoons wel degelijk een invloed hebben. Politici, de natuurlijke doelwitten van de cartoonist, zijn zich maar al te bewust van de kracht van cartoons. Zij zijn er dan ook het meest directe slachtoffer van. De best gekende uitspraak hierover dateert van de jaren 1870 en is van de hand van William 'Boss' Tweed. Deze corrupte New Yorkse politicus werd voortdurend op de korrel genomen door de cartoonist Thomas Nast, wat bij hem de kreet uitlokte: "Stop them damn pictures! I don't care so much what the papers write about me. My constituents can't read. But, damn it, they can see pictures." (Michelmore 2000, 37).

Een ander voorbeeld zijn de verschillende pogingen van politici om cartoons te verbieden. Zo was in 1902 de gouverneur van Pennsylvania, Samuel Pennypacker, het beu om afgebeeld te worden als verschillende smakeloze dieren. Daarom wou hij een anti-cartoon wet doorvoeren. Ook in New York (1987), California (1899), Indiana (1913) en Alabama (1915) werden soortgelijke wetsvoorstellen ingediend (Tunc 2002, 48).

Vokey (2000, 169) concludeert in zijn onderzoek naar cartoons in drie kranten uit Toronto van de jaren 30 dat "The three cartoonists worked to directly and subtly shape public opinion by setting the agenda, conferring status, manipulating mood, creating and reinforcing stereotypes, and mobilizing their audience into some sort of common action."

Meer algemeen heeft Edelman het over de invloed van kunst op politiek. Volgens hem moeten cartoons als een vorm van kunst worden gezien en kunnen ze zeker de politiek beïnvloeden (Whitehead 2005, 47-48).

Meyer (2000, 313-319) heeft het in zijn artikel 'Humor as a Double-edged Sword' over de persuasieve functies van humor. Het principe 'ongerijmdheid' (mensen lachen met het onverwachte, het verrassende) is zeer bruikbaar voor communicators die de bedoeling hebben te overtuigen, zoals cartoonisten.

Edwards (2001, 2141) vat deze op het eerste zicht tegenstrijdige kanten samen wanneer ze argumenteert dat "The power of the political cartoon is not in its direct, persuasive effects, which are contestable, but in the way it frames and defines what is at issue and participates in the process of fantasia."

#### 1.4 Politieke cartoons gebruiken herkenbare symbolen en referenties

Er is een belangrijke voorwaarde opdat cartoons effect hebben. De symbolen, referenties, allusies,... die gebruikt worden, moeten resoneren bij het lezerspubliek. Wanneer een cartoonist een standpunt inneemt ten aanzien van een bepaald sociaal probleem, zal dat pas effect hebben wanneer het geadresseerde publiek leeft in socio-historische condities die er voor zorgen dat het standpunt steek houdt. Greenberg (2002, 195) beweert dan ook dat "The attachment of meaning to the actions and opinions of the characters in each cartoon depends on a "cultural familiarity" and awareness of current events that is assumed by both the artist and analyst."

Medhurst en DeSousa (1981, 219) tonen verder aan dat de grafische artiest culturele vertrouwdheid nodig heeft om het publiek geheugen op te roepen. De cartoonist steunt op dit bewustzijn om visuele achtergronden te creëren. Hieruit kan hij publieke respons oproepen. Deze visuele achtergronden zijn de '*root metaphors*' waardoor het denken is gestructureerd en waarmee de lezers het artistiek idee interpreteren.

Net zoals elke conventie in de menselijke communicatie moet de betekenis van symbolen wijd verspreid zijn voor ze effectief gebruikt kunnen worden in sociale interacties. Er is een essentiële link tussen symbolen en cultuur omdat gedeelde symbolen cruciaal zijn voor de eenmaking van cultuur en op die manier een centrale rol spelen in de integratie van samenlevingen (Beniger 1983, 103-104). Ook Benoit, Klyukovski, McHale en Airne (2001, 380) argumenteren dat het delen van symbolen tussen mensen uiteindelijk leidt tot gedeelde percepties. Bewustzijn wordt gecreëerd wanneer mensen fantasieën delen en een gemeenschappelijke symbolische basis creëren.

Beniger (1983, 103-110) onderzoekt de rol die televisie speelt in het versterken van algemene symbolen. Zo schrijft hij dat met de opkomst van de commerciële televisie na de tweede wereldoorlog "the symbols held in common by mass societies are likely to have increased - perhaps dramatically." Verder concludeert hij dat televisie de waarschijnlijkheid verhoogt dat gedeelde symbolen gebruikt worden om de aandacht van de natie te leiden, de publieke opinie te manipuleren en gedrag te mobiliseren.

Het is makkelijk te begrijpen waarom 'resonantie' belangrijk is. Het is immers moeilijk om invloed te hebben wanneer mensen de boodschap in de cartoon niet door hebben. Cartoons vereisen kennis als de kijker ze wil begrijpen (Dougherty 2002, 258). Uit de studie van Gamson en Stuart (1992, 83), over de atoombom in politieke cartoons, blijkt dan ook dat de cartoons die een lans braken voor '*Common Security*' meer invloed hadden dan cartoons die voor een '*Cold War*' waren. De eerste resoneerden namelijk veel meer bij het publiek.

Hierbij dient opgemerkt worden dat verschillende onderzoekers hebben aangehaald dat mensen cartoons verschillend interpreteren. Hoewel de kernbetekenis van een bepaalde cartoon redelijk sterk naar voren komt, kunnen de meer associatieve interpretaties vrij aanzienlijk verschillen van lezer tot lezer (El Refaie 2003, 81). Deze gedachte wordt sterker uitgedrukt door Benoit (2001, 392) wanneer hij, Carl citerend, schrijft dat "interpretations of editorial cartoons by readers ran the gamut of meanings, and interpretations often differed markedly from meanings intended by the cartoonists."

Cartoonisten zijn zich hier uiteraard van bewust en gebruiken weldoordachte stereotypen om hun boodschap over te brengen. Cartoonist Mike Luckovich getuigt dat "There are times when you really have to make a conscious decision about using potential stereotypes." (Edwards 2007, 252). Cartoonisten zijn zich ook bewust van hun publiek en houden er rekening mee. Want indien hun cartoon niet aanvaard wordt, wegens ongepast bijvoorbeeld, heeft de cartoon zijn doel gemist (Streicher 1967, 442). Zelfs de meest giftige cartoonist moet het publiek waarvoor hij tekent kennen en respecteren (Medhurst en DeSousa 1981, 232). Gilmartin en Brunn (1998, 536) en Michelmore (2000, 37) merken in verband op dat cartoons veel harder en extremer kunnen zijn dan de artikelen waar ze naast staan, doordat ze gebruik maken van humor om hun boodschap over te brengen.

Het is niet onwaarschijnlijk dat de cartoons die het meest effectief zijn als propaganda, eerder bestaande overtuigingen, waarden en vooroordelen versterken dan te confronteren of uit te dagen (Minix 2004, 78).

### *1.5 Functies van politieke cartoons*

Cartoons vervullen vele functies. Doorheen de Amerikaanse geschiedenis hebben cartoons corruptie ontmaskerd, kritiek gegeven op de mensen die de macht hadden, beleid zowel in vraag gesteld als gesteund en in het algemeen het publiek een ander format gegeven dat helpt in het begrijpen van actuele gebeurtenissen (Hoffman en Howard 2007, 271).

Volgens Streicher (1967, 433) mikken karikaturen en cartoons niet op het 'onsterfelijke kunst'-aspect van de schoonheidscultus, maar op invloed en politieke praktijk. Hij beweert verder dat de cartoonist soms de enige geïnformeerde criticus van propaganda vertegenwoordigt en dat hij daardoor, in oppositie, een 'counterimage' van de realiteit kan creëren.

Kelley-Romano en Westgate (2007, 755-757) vermelden in hun analyse over politieke cartoons na de orkaan Katrina dat cartoons functioneren als commentaar, herdenking en kritiek. Volgens hen

spelen cartoons een grote rol in het construeren van de retorische situatie die volgde op de doorgang van de orkaan. Het lijkt ook dat "in times of war and crisis (...) cartoonists reach their full potential." Wanneer individuen overstelpt worden met informatie en gedwongen worden simultaan catastrofes te begrijpen en te evalueren, helpen politieke cartoons om de situatie te verduidelijken door samenhangende, emotioneel levensechte inhoud te geven.

Ook in 'normale' tijden vervullen redactionele cartoons een belangrijke rol. Ze leveren scherpe commentaar op de sociale en politieke condities en gebeurtenissen van de dag (Gilmartin en Brunn 1998, 535). Tunc (2002, 48) citeert hierover *San Francisco Chronicle* cartoonist Tom Meyers: "ours is the role of journalists. We have the responsibility to elucidate the issues a little clearer and somehow distill them into easily comprehensible elements. On the other hand, our job is to foment rebellion and try to make people nauseous at breakfast."

Cartoons illustreren dus niet gewoon het nieuws, ze analyseren en interpreteren situaties; ze vellen een oordeel. Ze vertellen lezers hoe ze zich moeten voelen bij wat er is gebeurd. Cartoons produceren betekenis door het maken van beelden (Michelmore 2000, 37).

Marlette (2004, 23) linkt cartoons aan de vrijheid van meningsuiting. Volgens hem zijn cartoons "the acid test of the First Amendment."

Zoals reeds vermeld zijn cartoons mee verantwoordelijk voor de beeldvorming van politici. "Cartoons are framed within a unique, condensing form that facilitates representation of candidate images with clear, concise, visually reinforced messages disseminated on a daily basis." (Edwards 2001, 2141). Hoe meer de cartoonist gebruik maakt van visuele stereotypen, hoe meer deze stereotypen de individuele kenmerken van de persoon gaan overschaduwen. Hierdoor zal de persoon voorgesteld worden als een 'type' in plaats van een individu (Whitehead 2005, 24).

Politici hebben het dan ook moeilijk om zich te ontdoen van het beeld dat cartoonisten van hen ophangen. Een goed voorbeeld hiervan zijn de cartoons van de Engelse cartoonist Steve Plumb die de toenmalige premier John Major consequent afbeeldde als een mislukte 'Superman'. Deze typering sloeg zo aan dat Major er nooit meer vanaf geraakte (Plumb 2004, 437).

Politieke cartoons hebben ook een structurerende functie. Ze opereren als 'frames' voor de organisatie van sociale kennis doordat ze de essentie van een thema of gebeurtenis grafisch kunnen vatten (Greenberg 2002, 183). De meeste onderzoekers aanvaarden de mogelijkheid van politieke cartoons om de politieke sociale realiteit vorm te geven. Of in andere woorden, dialoog te framen en thema's te definiëren (Spiedling 2004, 14).

Een andere functie van de redactionele cartoon wordt door Calogero en Mullen (2008, 109) aangehaald. Volgens hen geven cartoons een uniek inzicht in de geschiedenis doordat ze de

heersende sentimenten en opinies van hun publiek weergeven. Cartoons mogen dus niet enkel beschouwd worden als een komische of satirische commentaar op de gebeurtenis van de week maar "as contemporary history for the use and information of future generations cast into amusing form for the entertainment of the present." Cartoons kunnen een duidelijk idee geven van de beelden die politici projecteerden, ze kunnen een indicatie geven over de diepte van emoties over gebeurtenissen en politici en ze geven inzicht in de populaire attitudes die de basis vormen voor publieke opinie.

Cartoons kunnen dus gebruikt worden als een lens waardoor men politieke geschiedenis kan bekijken en interpreteren (Spiedling 2004, 14).

### *1.6 Model van Medhurst en DeSousa*

Medhurst en DeSousa hebben hun model ontworpen omdat ze kritiek hadden op de al bestaande theorieën over cartoons. Volgens hen gingen die voorbij aan het centrale punt van de kunst, namelijk dat het tekenen van cartoons een vorm is van persuasieve communicatie (1981, 198).

Zoals in de inleiding vermeld onderscheidt hun analyse vier hoofdthema's in politieke cartoons.

#### 1. Politieke gemeenplaatsen

Dit zijn de onderwerpen die vrij beschikbaar zijn voor elke cartoonist die in een moderne natie staat werkt. Deze onderwerpen omvatten ondermeer de verdediging van de natie, buitenlandse relaties, het politieke proces, de toestand van de economie en het electoraal 'framework' (campagnes, polls, stemmen, strategieën,...).

#### 2. Literaire/culturele allusies

Deze allusies worden gedefinieerd als: "any fictive or mythical character, any narrative or form, whether drawn from legend, folklore, literature, or the electronic media." (1981, 201).

#### 3. Persoonlijke karakterkenmerken

Hier wordt gebruik gemaakt van de populaire perceptie van het persoonlijk karakter van de politicus. Kenmerken zoals intelligentie, leiderschap, eerlijkheid, moraliteit, ouderdom en charisma kunnen getransformeerd worden in een combinatie van beeldspraak en bijschrift. Deze persoonlijke kenmerken kunnen echter niet volledig door de cartoonist worden gecreëerd. Het kenmerk moet in zekere mate bestaan in het algemeen bewustzijn van de lezers voordat het versterkt kan worden door de cartoonist.



#### 4. Situationele thema's

Dit zijn situaties die onvoorzien voorvallen tijdens de campagne. Zij kunnen een rechtstreekse impact hebben, maar hebben weinig betekenis buiten hun onmiddellijke context. Men moet dus op de hoogte zijn van het gebeurde voor men de cartoon kan begrijpen.

Deze vier thema's "form the inventional storehouse from which cartoonists draw and from which they construct first order enthymemes which invite the reader to respond in accord with certain values, beliefs, and predispositions." (Medhurst en DeSousa 1981, 204).

### III. HYPOTHESEN

**H1:** 'Door middel van culturele/populaire referenties, symbolen en allusies, dragen cartoons bij tot de beeldvorming van politici.'

Uit de literatuur is telkens gebleken dat cartoons zeer sterk zijn in het uitdragen van visuele boodschappen. Het medium zelf vereist dat die boodschappen symbolisch zeer simplistisch en algemeen herkenbaar zijn. Mijn stelling is dat cartoonisten, door politici te linken aan bepaalde zaken, mee hun beeldvorming bepalen.

**H2:** 'De beeldvorming in de cartoons komt overeen met het persoonlijkheidsprofiel van de politici zoals ze door de USPP is beschreven.'

Cartoonisten zijn zeer sterk in het weergeven van het karakter van een bepaalde actor in een cartoon. Een cartoon maakt gebruik van overdrijvingen en allusies maar die moeten wel gestoeld zijn op de waarneembare realiteit. Anders zal het publiek de boodschap van de cartoon niet kunnen decoderen. Vandaar dat ik een grote gelijkenis verwacht tussen de manier waarop cartoons de kandidaten typeren en de manier waarop de USPP hun persoonlijkheid omschrijft.

**H3:** 'Persoonlijke kenmerken worden het meest als thema gebruikt.'

Meer en meer draait politiek rond kandidaten in plaats van rond beleid. Zeker in de Verenigde Staten is dit het geval. Ik verwacht dan ook dat de meeste cartoons tot de categorie 'persoonlijke kenmerken' zullen behoren.

Aangezien Connors (2005) een vergelijkbare studie heeft uitgevoerd is het mogelijk om mijn resultaten met die van haar te vergelijken om te onderzoeken of er een evolutie in de populariteit van de vier categorieën merkbaar is.

**H4:** 'Hillary Clinton zal de meeste aandacht van cartoonisten krijgen.'

**H5:** 'Hillary Clinton zal de hoogste "Index of hard knocks" hebben.'

Van de drie hoofdkandidaten heeft Hillary Clinton het meest bagage uit het verleden. Zij is dus een makkelijker doelwit voor cartoonisten dan Barack Obama en John McCain. Zeker Obama, als nieuw gezicht, is nog een onbeschreven blad. Ik verwacht dan ook dat de meeste cartoons over Hillary zullen gaan en dat zij ook het meest negatief zal worden behandeld.

## IV. METHODOLOGIE

De cartoons die ik voor dit werk geanalyseerd heb zijn geselecteerd uit de online database Daryl Cagle's Professional Cartoonists Index Page (<http://caglepost.com>). Alleen cartoons die als onderwerp de campagne 2008 hebben, en door Amerikaanse cartoonisten getekend zijn, werden geselecteerd. Aangezien het werk van deze cartoonisten nationaal beschikbaar is, geeft het een goed beeld van wat er leefde in de Verenigde Staten tijdens de voorverkiezingen.

Daarnaast heb ik ervoor gekozen om enkel de cartoons te coderen die twee dagen voor en twee dagen na de verschillende voorverkiezingen verschenen. Dit om het aantal cartoons overzichtelijk te houden. Als eindpunt heb ik de voorverkiezingen in Ohio, Rhode Island, Texas en Vermont op 4 maart genomen, omdat op dat moment McCain genoeg gedelegeerden had om de Republikeinse nominatie binnen te halen. De periode liep dus van 1 januari tot 6 maart, wat een sample van 314 cartoons opleverde (zie bijlage 1). Voor januari waren er 159 cartoons, voor februari 141 en voor maart 14.

Van deze cartoons heb ik een inhoudsanalyse gemaakt volgens het hierboven besproken model van Medhurst en DeSousa. Elke cartoon is in één van de vier categorieën ondergebracht. Er zijn dus geen cartoons dubbel geteld. Indien er twijfel was, bijvoorbeeld als een cartoon én een situationele én een sportreferentie had, heb ik naargelang de context van de cartoon het in de categorie ondergebracht die in mijn ogen het zwaarste doorwoog.

Om de tweede categorie (literaire/culturele allusies) te operationaliseren heb ik, door gebruik te maken van Connors (2005), de volgende subcategorieën onderscheiden: sport -en spelreferenties, vakantiereferenties, literatuur/muziek/geschiedenis en film/tv/reclame. De eerste subcategorie spreekt voor zich, referenties naar ondermeer paardenkoersen, loopwedstrijden en gezelschapspelen werden hier gecodeerd. Vakantiereferenties heb ik breed opgevat. Ook verwijzingen naar bijvoorbeeld Valentijn zijn erin opgenomen. In de derde subcategorie zit alles wat te maken heeft met literatuur, muziek en geschiedenis. Bijvoorbeeld superhelden, Elvis Presley en Martin Luther King. In de laatste onderverdeling zitten verwijzingen naar tv-series of tv-persoonlijkheden en referenties naar films of reclame.

Het codeerschema dat ik ter analyse van de cartoons heb gebruikt bestond uit verschillende delen (zie bijlage 2). Als identificatie werden datum, naam van de publicatie en de cartoonist genoteerd.

Ten tweede heb ik de actoren die in de cartoons werden afgebeeld vermeld.

Ten derde heb ik de cartoons ingedeeld volgens de vier basisthema's van Medhurst en DeSousa (1981). Hun vierde categorie (persoonlijke kenmerken) heb ik alleen maar voor Hillary, Obama en McCain gecodeerd. Wanneer de cartoon ging over de persoonlijke kenmerken van een andere actor heb ik dit wel geregistreerd maar ben er niet dieper op in gegaan.

Ten vierde heb ik de beeldvorming van Hillary, Obama en McCain gecodeerd, door te onderzoeken hoe de cartoons een bepaalde kandidaat afbeelden. Bijvoorbeeld als intelligent, hypocriet, kleingeestig etc. Deze categorie overlapt dus voor een groot deel de categorie 'persoonlijke kenmerken' maar is breder opgevat. Zo kunnen ook cartoons waarop de kandidaten niet zijn afgebeeld mee het beeld van die kandidaat beïnvloeden.

In de vijfde categorie heb ik de verschillende metaforen genoteerd die in de cartoons voorkwamen en in de zesde categorie de boodschap die de cartoon wou uitdragen.

De zevende en laatste categorie is de 'Index of hard knocks' van Buell en Maus (1988, 850). Hierbij werd in de cartoons die Hillary, Obama of McCain afbeelden bestudeerd of ze successen, tegenslagen of persoonlijke problemen illustreerden. Succes werd gecodeerd als +1, een tegenslag of probleem als -1 en een neutraal beeld opnieuw als +1.

De index wordt berekend door het aantal cartoons waarin een bepaalde kandidaat voorkomt te delen door zijn negatief subtotale. Met andere woorden, als er tien cartoons zijn die de kandidaat afbeelden en van die tien zijn er zeven die hem in een negatief daglicht plaatsen, is de index zeven gedeeld door tien. De index is dan het percentage van cartoons van de kandidaat die negatief waren. Indien alle cartoons negatief waren over een bepaalde kandidaat, zal hij een perfecte -1 score hebben. Omgedraaid, als alle cartoons positief waren is het cijfer een nul. Op deze manier is heel makkelijk te zien welke kandidaat het hardst wordt aangepakt in de cartoons. Uiteraard heeft dit dan ook effect op de beeldvorming.

De persoonlijkheidsprofielen van Hillary, Obama en McCain zijn ontleend aan USPP. Daarvoor werd gebruik gemaakt van biografische bronnen en media rapporten. Hiervan werd een synthese gemaakt in een persoonlijkheidsprofiel waarbij gebruik werd gemaakt van de tweede editie van de *'Million Inventory of Diagnostic Criteria'* (<http://http://www.csbsju.edu/uspp/>).

Voor Hillary heb ik gebruik gemaakt van het onderzoek van Immelman en Seifert (2008). Voor Obama heb ik het onderzoek van Immelman, Odland, Sherman, Dettle en Schirmers (2008) gebruikt. En als laatste heb ik voor McCain van het onderzoek van Immelman en Seifert (2008) gebruik gemaakt.

## V. RESULTATEN

### 5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk bespreek ik de resultaten van de cartoonanalyse. De meeste nadruk ligt daarbij op twee zaken. Ten eerste hoe de cartoons verdeeld zijn volgens de thema's van Medhurst en DeSousa (1981) en ten tweede hoe Hillary, Obama en McCain door de cartoons worden afgebeeld. Hoewel de meeste aandacht naar hen gedrieën gaat, zullen ook andere actoren, zoals Bill Clinton, Rudy Giuliani en Ted Kennedy behandeld worden.

Hieronder heb ik in een tabel de bijdrage van de verschillende cartoonisten aan de sample geplaatst. Hieruit valt te zien dat de cartoons goed over de verschillende cartoonisten verdeeld zijn, en dat dus de resultaten van dit onderzoek de opinie van verschillende cartoonsiten weergeven en niet van één enkele.

**Tabel 1: Aantal cartoons per cartoonist**

| <b>Cartoonist</b> | <b>Aantal</b> | <b>Cartoonist</b> | <b>Aantal</b> | <b>Cartoonist</b>          | <b>Aantal</b> |
|-------------------|---------------|-------------------|---------------|----------------------------|---------------|
| RJ Matson         | 23            | Mike Lane         | 14            | Dary Cagle                 | 10            |
| Eric Allie        | 21            | Mike Keefe        | 13            | John Cole                  | 10            |
| Mike Lester       | 19            | Sandy Huffaker    | 13            | Brain Farrington           | 8             |
| Taylor Jones      | 18            | John Darkow       | 12            | Monte Wolverton            | 7             |
| Jimmy Margulies   | 18            | Adam Zyglis       | 12            | Michael McParlane          | 6             |
| JD Crowe          | 16            | Bob Englehart     | 11            | Larry Wright               | 4             |
| ME Cohen          | 15            | Gary McCoy        | 11            | Jeff Parker                | 2             |
| Nate Beeler       | 14            | John Trever       | 11            | Milt Priggee               | 2             |
| Joe Heller        | 14            | Pat Bagley        | 11            |                            |               |
|                   |               |                   |               | <b>Totaal Cartoonisten</b> | 26            |
|                   |               |                   |               | <b>Totaal Cartoons</b>     | 314           |

### 5.2 De actoren in de cartoons

Hillary Clinton was in de meeste gevallen de actor of één van de actoren in de cartoons. Zij komt in 32,17 procent van de gevallen aan bod. Op de tweede plaats staat Barack Obama met 23,57 procent van de cartoons. De derde plaats wordt door John McCain ingenomen. Hij wordt in 18,15 procent van de cartoons opgevoerd.

Het is vanaf het begin van de voorverkiezingen duidelijk dat deze drie de belangrijkste actoren zijn. De andere kandidaten krijgen veel minder aandacht. Dit kan geïllustreerd worden aan de hand van Bill Clinton. Zonder zelf kandidaat te zijn wordt hij nog in een kleine 10 procent van de cartoons opgevoerd, terwijl er bijvoorbeeld maar 22 cartoons kandidaat Rudy Giuliani afbeelden, wat 7 procent van het totaal is.

De ondervertegenwoordiging van de andere presidentskandidaten is opvallend maar niet uitzonderlijk. Cartoonisten gedragen zich als gewone journalisten en focussen op 'frontrunners' en buitenbeentjes (Buell en Maus 1988, 849).

Dat zowel Hillary als Obama frontrunners én buitenbeentjes (geslacht - ras) zijn versterkt dit proces.

### 5.3 Indeling van de cartoons

Alle vier de hoofdthema's van Medhurst en DeSousa (1981) kwamen voor in de cartoons. In onderstaande tabel staat het aantal cartoons per categorie.

**Tabel 2: Indeling van de cartoons volgens Medhurst en DeSousa**

| Thema                             | Aantal     | Procent    |
|-----------------------------------|------------|------------|
| Situationele referenties          | 48         | 15,29      |
| Politieke gemeenplaatsen          | 80         | 25,48      |
| Culturele / literaire referenties | 92         | 29,3       |
| Persoonlijk kenmerken             | 94         | 29,94      |
| <b>Totaal</b>                     | <b>314</b> | <b>100</b> |

#### 5.3.1 Politieke gemeenplaatsen

Een vierde van de cartoons had als thema een politieke gemeenplaats. Hieronder ressorteren verschillende onderwerpen: het politieke proces, buitenlandse relaties, ect. Aangezien alleen cartoons gecodeerd zijn die rond de campagne draaien, hebben de meeste cartoons in deze categorie het electoriaal 'framework' als onderwerp. Vooral commentaar op het verkiezingsproces en alles wat daar rond hangt, komt frequent voor. Bijvoorbeeld commentaar op de media, de strategie van de kandidaten, enz.

**Fig. 1: Voorbeeld van de categorie 'Politieke gemeenplaatsen' – Mike Lane 08/01/2008**



Figuur 1 is een duidelijke illustratie van hoe men de media bekritiseert (Lane 2008a).

De media, gesymboliseerd door een overenthousiaste presentator, blazen het hele gebeuren op tot epische proporties terwijl de inwoners, gesymboliseerd door twee *'farmers'*, er rustig en zelfs onverschillig bijstaan. De cartoon toont dan ook de kloof tussen het standpunt van de media inzake Amerika's interesse in een onderwerp en wat de graad van interesse werkelijk is.

Een ander veel voorkomend thema in deze categorie waren de peilingen die werden afgenomen. En dan voornamelijk kritiek op hun voorspellingswaarde. Zeker nadat Hillary in New Hampshire had gewonnen terwijl de peilingen Obama als winnaar hadden getipt, werden er cartoons gepubliceerd die met peilingen en peilers de draak staken.

### 5.3.2 Situationele referenties

Dit zijn referenties in cartoons naar specifieke gebeurtenissen die tijdens de campagne voorvielen. Of men de boodschap van de cartoon doorheeft of niet hangt af van het feit of men de gebeurtenis kent die aan de cartoon vooraf ging. In de voorverkiezingen van 2008 bevatten 15,29 procent van de cartoons situationele referenties.

Zo werd de moord op Benazir Bhutto, de voormalige vrouwelijke eerste minister van Pakistan, gebruikt om kritiek te geven op Hillary. In de linkerhelft van één van de cartoons zien we Hillary in een hoekje klagen dat zij het als vrouwelijke kandidaat zo moeilijk heeft terwijl in de rechterhelft van de cartoon de doodskist van de vermoorde Bhutto staat (McCoy 2008a).

Een andere cartoon heeft de staking van scenaristen als onderwerp. Door een dispuut tussen de scenaristen en de filmproducers en Amerikaanse televisiemakers kwamen verschillende *'late night'* shows en series zonder afleveringen te zitten. De cartoon incorporeert het einde van de stakingen door een anonieme presidentskandidaat af te beelden die is flauwgevallen nadat hem het nieuws werd verteld dat de *'late night comedians'* terug uitzonden (Darkow 2008a).

De *'Obama girl'* komt ook in één van de cartoons opduiken. Hier refereert de cartoonist naar het filmpje waarin een knappe studente haar liefde voor Obama uitzingt en dat op Youtube werd gezet (Crowe 2008a).

Van alle situationele referenties in de gecodeerde cartoons zijn de tranen die Hillary liet zien tijdens de voorverkiezingen in New Hampshire veruit het meest gebruikt. Tijdens een ontmoeting met onbesliste kiezers in Portsmouth, kreeg Hillary het moeilijk, toen haar de vraag werd gesteld hoe ze het deed om elke dag opnieuw klaar te staan. Ten overstaan van de kiezers en de verzamelde pers antwoordde ze met tranen in de ogen: "It's about our country. It's about our kids' future. It's



about all of us together. Some of us put ourselves out there and do this against some difficult odds." (<http://www.newsweek.com/id/85609>). Veel comentatoren beweren dat deze gebeurtenis haar mee aan de overwinning heeft geholpen. Door te wenen werd ze als mens van vlees en bloed gezien en niet als een kille machine.

In de cartoons worden de tranen van Hillary in ieder geval gezien als een bewuste strategie om stemmen te winnen. De cartoon die dit het meest duidelijk uitdraagt, is van de hand van Gary McCoy (2008b) (fig. 2). Hier wordt Hillary vergeleken met een landloopster die probeert medelijden te wekken door te wenen. Deze cartoon heeft een uitgesproken negatieve boodschap.

**Fig. 2: Voorbeeld van de categorie 'Situatieve referenties' – Gary McCoy 08/01/2008**



In de andere cartoons die de gebeurtenis behandelden, wordt Hillary afgebeeld met een traan in haar oog in de vorm van New Hampshire onder de titel 'Cry me a Winner' (Bagley 2008a). De idee dat de tranen geënceneerd waren, is terug te vinden in een cartoon van Sandy Huffaker (2008a). Zij beeldt de verschillende kandidaten af tijdens een debat terwijl ze allemaal in tranen uitbarsten. Waarop een toeschouwer opmerkt 'It worked for Hillary, so...!'.

Dat het ongeloofwaardig is dat Hillary zou wenen, komt naar voor in een cartoon waarin een koppel naar de befaamde uitzending aan het kijken is. De man staat voorovergebogen voor het televisietoestel en vraagt verwonderd aan zijn vrouw die in de fauteuil zit: 'Is Hillary crying?'. Hierop antwoordt de vrouw: 'No, I think she's melting...' (Lester 2008a). Dit idee is ook terug te vinden in een cartoon van Eric Allie (2008a) waar Uncle Sam Hillary troostend op de schouder klopt met de woorden 'Don't cry Hillary...the watery tears might make you melt'.

Verder worden de tranen van Hillary gelinkt aan doping (Margulies 2008a) en aan het feit dat Obama geen kritiek kan geven op Hillary "cause she'll cry' (Huffaker 2008b).

De tweede meest gebruikte situationele gebeurtenis had ook met Hillary te maken. Haar befaamde spotje waarin ze aan de kiezers vraagt wie volgens hen de beste persoon is om midden in de nacht de telefoon in het Witte Huis op te nemen wanneer de melding binnenkomt dat er een ramp gebeurd is, bleek ook een grote bron van inspiratie voor cartoonisten. De meeste cartoons erover koppelden het spotje aan de persoon van Bill Clinton. Darkow (2008b) bijvoorbeeld beeldt Hillary af wanneer ze de telefoon opneemt en uitroept: 'Bill! It's 3 a.m.! Where the heck are you?'

Verder waren er nog gebeurtenissen die cartoonisten inspireerden. Ondermeer Mike Huckabee die basgitaar speelt tijdens zijn campagne, de steunbetuiging van Oprah Winfrey aan Obama, Michelle Obama die beweert dat ze voor de eerste keer trots is op haar land, de vermeende relatie tussen McCain en een lobbyiste, Huckabee die in zijn schooltijd eens een eekhoorn zou hebben gekookt, de grootste terugroeping van gehakt ooit in de Verenigde Staten, etc. Geen onderwerp was te gek om in de cartoons opgevoerd te worden.

### 5.3.3 Culturele/Literaire referenties

Van de 314 geanalyseerde cartoons waren er 92 met culturele of literaire referenties. Zoals in de methodologie besproken heb ik deze categorie onderverdeeld in vier subcategorieën om een gedetailleerder beeld te krijgen. In de onderstaande tabel staat het aantal cartoons per subcategorie.

**Tabel 3: Verdeling culturele/literaire referenties in subcategorieën**

| Subcategorie            | Aantal | Procent |
|-------------------------|--------|---------|
| sport                   | 34     | 36,96   |
| vakantie                | 4      | 4,35    |
| literatuur/muziek/strip | 44     | 48,91   |
| film/TV/reclame         | 10     | 10,87   |
| <b>Totaal</b>           | 92     | 100     |

De eerste subcategorie zijn sport -en spelreferenties. Met 36,96 procent van de culturele referenties nemen ze de tweede plaats in. Het is niet te verwonderen dat de meeste sportreferenties te maken hebben met één of andere race. De kandidaten worden afgebeeld in loopwedstrijden, paardenkoersen, hordenlopen, ... . De cartoonist die hier het meest gebruik van maakt is Taylor Jones. Zo publiceerde hij een cartoon die Hillary en Edwards als jockey's afbeeldt terwijl Obama, zittend op een sneltrein, hen voorbij koerst (2008a). Een ander voorbeeld is het beeld dat hij van McCain maakt. We zien hem als een hordenloper die blijft haken achter een horde waarop 'Irak' te lezen valt (2008b).

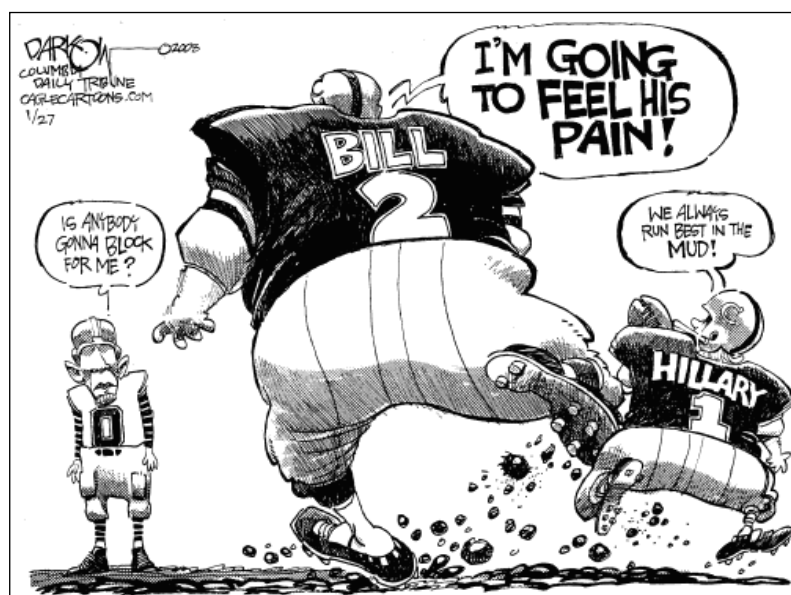
Naast de beschrijving van hoe goed de kandidaten presteren, worden racereferenties ook gebruikt om kritiek te geven op de kandidaten. Zo is er een cartoon van Jones (2008c) waarin de kandidaten om ter snelst achter het geld aanhollen of Crowe (2008b) die Rudy Giuliani portretteert als een jockey die nog als enige aan de startlijn staat terwijl hij zegt: 'We'll be fresh down the stretch'.

Andere sporten worden ook frequent gebruikt in cartoons. Figuur 3 laat zien hoe door middel van een verwijzing naar 'American football' verschillende boodschappen kunnen worden aangebracht (Darkow 2008c). Ten eerste bekritiseert de cartoon de harde campagne van Hillary. Dit wordt nog versterkt doordat Hillary zegt: 'We always run best in the mud!'. Ten tweede wordt geïllustreerd hoe Hillary Bill gebruikt om mee voor haar campagne te voeren. De tekst van Bill Clinton verwijst ten slotte naar een uitlating die hij in zijn dagen als president wel eens gebruikte. Namelijk 'I feel your pain', als allusie op het feit dat hij met de Amerikaanse bevolking mee voelde.

Ook minder geweldadige sporten worden in cartoons gebruikt. Bijvoorbeeld bowlen, met de verschillende kandidaten als kegels, en de voorverkiezingen in Iowa als bowlingbal (Trever 2008). Of Obama die een rondje pokert (McCoy 2008c), of een spelletje schaak (Beeler 2008a) speelt met Hillary. Een ander voorbeeld is de cartoon van Margulies (2008b) waarin Hillary koord danst met een evenwichtstok waarop aan de ene kant 'experience' staat en aan de andere kant 'change'.

Referenties naar gezelschapsspelen kwamen ook aan bod. In twee cartoons wordt het spel 'twister' gebruikt.

**Fig. 3: Voorbeeld van een 'Sportreferentie' - John Darkow 27/01/2008**



In een eerste cartoon, genaamd '*Republican Twister*' staat Uncle Sam met het draaibord in zijn hand terwijl hij tegen een olifant die al in een benarde positie zit, zegt 'Now right foot Romney... ' (Zyglis 2008). De andere twistercartoon slaat terug op Super Tuesday. De kandidaten liggen allemaal door elkaar op een twisterbord in de vorm van de Verenigde Staten (Jones 2008d). Een laatste cartoon die verwijst naar gezelschapsspelen is van de hand van Cohen (2008a) en refereert naar het spel 'ezeltje prik' waarbij het de bedoeling is om geblinddoekt de staart van een ezel op de juiste plaats op een foto te prikken.

De tweede subcategorie is vakantie. Cartoons die hiernaar verwijzen maken maar 4,35 procent uit van de culturele referenties en staan daarmee op de laatste plaats.

Er was één cartoon die gebruik maakte van carnaval door een dronken conservatieve kiezer op te voeren met als boventekst 'For old guard conservatives, going to the polls on Mardi Gras has its merits...'. De nog na feestende kiezer bemerkt dan ook dat 'Voting for John McCain is a lot easier when you're hammered' (Crowe 2008c).

De andere drie cartoons gingen over Valentijn. In figuur 4 wordt Valentijn gebruikt om het succes van Obama in contrast met dat van Hillary te plaatsen. De commentaar van Bill Clinton zorgt voor de humor (Beeler 2008b).

Ook Mike Huckabee wordt in verband gebracht met Valentijn. We zien hem zielsgelukkig terwijl hij een hartvormige doos chocolaatjes vasthoudt met daarop het opschrift 'Delegates'.

**Fig. 4: Voorbeeld van een 'Vakantiereferentie' - Nate Beeler 13/02/2008**



Het onderschrift vermeldt dat 'It's mathematically impossible for so few chocolates to taste sooo good!' (Matson 2008a).

De laatste Valentijn cartoon heet toepasselijk 'McCain Valentine' en laat een groot hart zien met daarop 'To John McCain'. Het hart is doorboord door pijlen, messen en hakbijlen met de namen van invloedrijke extreem rechtse conservatieven erop (Matson 2008b). Dit is een rechtstreekse verwijzing naar de kritiek die McCain kreeg uit extreem rechtse hoek dat hij te liberaal zou zijn.

De derde subcategorie was met 48,91 procent het beste vertegenwoordigd. In deze categorie werden verwijzingen naar literatuur, muziek en strips opgenomen. Hoewel ze niet echt in één van deze drie thuishoren heb ik historische en populaire figuren ook in deze subcategorie opgenomen.

Uncle Sam bijvoorbeeld speelt in meerdere cartoons een rol. Als symbool is hij uit de populaire cultuur gegroeid en is hij een algemeen erkend icoon geworden waarmee Amerikanen zichzelf indentificeren. Uncle Sam heeft geholpen de relatie tussen het Amerikaanse volk en de regering te definiëren (Whitehead 2005, 62).

Zo valt in een cartoon die gepubliceerd is de dag vóór de eerste voorverkiezing in Iowa Uncle Sam te zien die met een zware kater in bed ligt. Een moederfiguur stapt zijn kamer binnen en zegt: 'You see what happens when you overdo the New Year's celebration?!'. Het antwoord van Uncle Sam is duidelijk: 'Who said I was celebrating?'. Op en naast zijn bed liggen kranten die duidelijk maken wat hij bedoelt. Ondermeer 'War on Terrorism', 'Climate Change', 'Election Year' en 'More of the Same' vallen te lezen. Heller (2008a) beeldt op deze manier mooi de kater uit die het Amerikaanse volk heeft opgelopen. Vooral het 'More of the Same' geeft een cynische kijk op de komende verkiezingen weer.

Uncle Sam, als symbool voor het Amerikaanse volk, geeft ook vaak de mening weer van het 'volk'. In twee cartoons komt dit duidelijk naar voor. In de eerste zien we Uncle Sam die tegen een baby, gewikkeld in een cape met 2008 erop, zegt: 'You'll probably have to go without health insurance because of a pre-existing condition -'. In de tweede tekstballon gaat hij verder met 'our fear of "socialized" medicine!' (Keefe 2008a). De tweede cartoon beeldt Uncle Sam uit vóór een wisselkantoor terwijl hij een ruziemakende olifant en ezel achter zich aantrekt. Zijn vraag aan de bediende zorgt voor de betekenis: 'I was hoping you had a bull moose...' (Priggee 2008). De cartoonist wil met deze prent de gevoelens van het Amerikaanse volk vertolken die de traditionele partijen beu zijn en eens echte verandering willen.

Een andere figuur die in de cartoons opduikt is Martin Luther King. Cagle (2008a) beeldt Obama en Hillary al ruziënd af terwijl ze allebei een tekstballon hebben met daarin een foto van Martin Luther King. Twee Afro-Amerikanen kijken toe. De eerste merkt op dat 'It looks like they're arguing about dr. King...'. De tweede maakt de zin af: '... and saying nothing...'. De cartoon bekritiseert het feit

dat zowel Obama als Hillary zich met de erfenis van dr. King willen associeëren maar daardoor juist elkaar in de haren vliegen.

Een tweede cartoon laat een olifant en een ezel zien die de krant aan het lezen zijn. Als voorpagina-nieuws staat er 'Dems spar over racial issues on MLK day!'. De olifant kijkt met een poëtische blik naar boven en zegt 'I've got a dream'. Waarop de ezel met een vertwijfelde uitdrukking antwoordt: 'More like a nightmare' (Cohen 2008b)

De laatste cartoon over dr. King gebruikt hem om Obama en Hillary te typeren. In het eerste plaatje zien we King die zijn befaamde woorden 'I have a dream!' uitspreekt. Het plaatje ernaast beeldt Obama uit die zegt: 'I represent the American Dream!'. Het derde plaatje laat een ijzige, harde Hillary zien die naar Obama kijkt en zegt 'In your dreams, kid!'. In het laatste plaatje staat een simpel kijkende Bill Clinton die vraagt 'Does anybody wanna hear about my wet dream?' (Darkow 2008d).

Gezegdes en spreekwoorden zijn ook een bron van inspiratie. Zo zien we ondermeer Rudy Giuliani die terugkomt van Florida en met een verslagen uitdrukking op het gezicht van het vliegtuig stapt. Twee vlieghavenmedewerkers met in het groot 'New York' op hun trui kijken toe. In het onderschrift valt te lezen: 'He made it here, but he couldn't make it anywhere...' (Matson 2008). Dit is uiteraard een verwijzing naar het bekende gezegde over New York: 'If I can make it there I'll make it anywhere'. Deze lijn komt uit de themasong van de film New York, New York.

Giuliani wordt ook aan een ander gezegde gelinkt. Darkow (2008e) tekent hem als een vrouwelijke viking die een aria zingt. Twee mannen op de achtergrond wandelen voorbij en de eerste merkt op dat 'The fat lady is singing! That can't be a good sign for Rudy!' De tweede man antwoordt met: 'Any excuse to cross-dress... - That is Rudy!'. Hiermee refereert de cartoonist naar het gezegde 'It ain't over 'til the fat lady sings'. Wat wil zeggen dat niemand de uitkomst van een bepaalde activiteit zou mogen voorspellen todat ze werkelijk is afgelopen.

In een cartoon van Margulies is het opnieuw Giuliani die met een gezegde gekarakteriseerd wordt. Deze keer is het 'to eat crows' waarmee men bedoelt dat iemand vernederd wordt doordat hij een fout moet toegeven nadat hij een sterk standpunt had ingenomen (Margulies 2008c).

Verder wordt er in de cartoons verwezen naar de Titanic, God, Michelangelo, Elvis Presley, Disneyland, sprookjes, The Eagles, The phantom of the opera, de Dood, ... De ene allusie al inventiever dan de andere.

Een populaire referentie in cartoons zijn de '*comics*' waarin superhelden worden opgevoerd. Zeker toen tijdens de campagne de '*superdelegates*' ter sprake kwamen werd de link snel gelegd. In figuur 5 is zo'n voorbeeld te zien. De meeste cartoons die van de iconografie van superhelden

gebruikt maakten, deden dit met de bedoeling om de actoren belachelijk te maken of te bekritisieren. De boodschap van onderstaande cartoon is rechttoe rechtaan. Het systeem van 'superdelegates' is ondemocratisch. Dat de delegate in kwestie is afgebeeld als een mislukte superheld versterkt alleen maar de boodschap (Fairrington 2008).

Een andere cartoon die deze boodschap brengt laat een 'superdelegate' zien met een superman pakje aan die naast een kiezer opduikt terwijl hij zegt: 'I'm here to save you from the burden of democracy and render your primary vote useless. I'm superdelegate!' (Cohen 2008c).

**Fig. 5: Voorbeeld van een 'Stripreferentie' – Brian Fairrington 20/02/2008**



De laatste subcategorie, film/televisie/reclame, was goed voor 10,87 procent van de culturele referenties waarmee ze op de voorlaatste plaats staan. De cartoon van Matson (2008d), genaamd 'New cast members on Lost', geeft een mooi voorbeeld (fig. 6). We zien de kandidaten die al zijn afgevallen op een poster van de serie Lost.

Naast bekende series worden ook tekenfilms gebruikt in cartoons. Bagley's (2008b) cartoon genaamd 'Caveman Clintons' illustreert dit. In de linkerkant van de cartoon valt Obama te zien die door zijn militanten op de schouders wordt gedragen. Rechts staan Hillary en Bill Clinton als Fred en Wilma Flintstone gekleed. Bill zegt tegen Hillary 'They want change.'

Tv shows en -persoonlijkheden kwamen ook aan bod. Zo is er een cartoon waarin Hillary in een dwangbuis op een brancard ligt met Dokter Phill ernaast.

**Fig. 6: Voorbeeld van een 'Televisiereferentie' – RJ Matson 01/02/2008**



De titel van de cartoon is veelzeggend: 'Britney Clinton' waarmee de cartoon refereert naar de perikelen van Britney Spears (Huffaker 2008c). Daarnaast zijn er referenties naar Oprah Winfrey, the Jerry Springer Show, tv-spelletjes en reclame voor High Definition tv's.

Een cartoon gebruikt een Hollywoodfilm, namelijk 'No Country for Old Men'. Net zoals in figuur 6 wordt er gebruik gemaakt van de filmposter om de boodschap weer te geven. Zo zien we Bush senior, McCain en John Warner als acteurs in de film. De slogan naast hen luidt 'You can't stop what's coming!' (Matson 2008e).

#### 5.3.4 Persoonlijke kenmerken

Ik behandel deze categorie niet in detail omdat er een grote overlapping is met het volgende deel waarin ik de beeldvorming van Hillary, Obama en McCain bespreek.

Er waren 94 cartoons met als basisthema persoonlijke kenmerken wat 29,94 procent van de sample is. Samen met de culturele/literaire referenties is dit de grootste categorie.

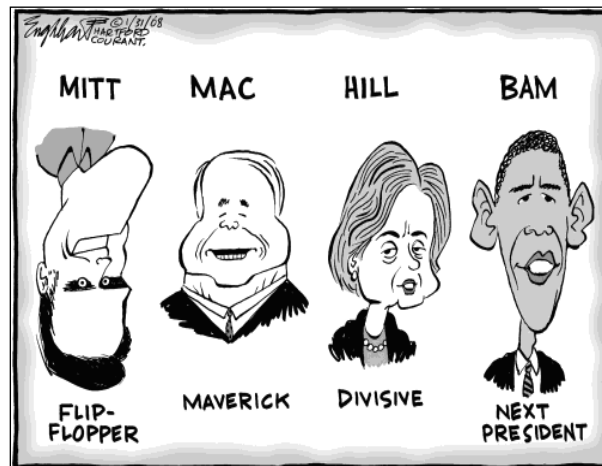
Hillary's karaktertrekken waren zeer vaak negatief en gingen van koud tot ronduit hypocriet. Ook werd ze regelmatig bazig of bedweterig afgebeeld. Obama daarentegen kwam voornamelijk als een naïeveling naar voor. Ook werd hij regelmatig als (sekte)leider gepercipieerd. De meeste cartoons over McCain's persoonlijke kenmerken gingen over het feit dat hij niet conservatief genoeg was voor de Republikeinse basis. Zeker nadat invloedrijke Republikeinse commentatoren zich negatief over hem hadden uitgesproken kwam dit als onderwerp van de cartoons frequent aan bod. Ook het



feit dat hij, naargelang de cartoon, te oud of seniel zou zijn werd door de cartoonisten graag uitgebeeld.

**Fig. 7: Voorbeeld van de categorie 'Persoonlijke kenmerken' – Bob Englehart**

31/01/2008



Een cartoon van de hand van Englehart (2008a) illustreert hoe cartoons kandidaten definiëren en toont Mit Romney, John McCain, Hillary Clinton en Barack Obama. Hoewel de cartoon in de eerste maand van de voorverkiezingen is gepubliceerd, blijkt de voorspelling dat Obama de volgende president wordt niet slecht gezien nu hij de Democratische nominatie heeft gewonnen.

#### *5.4 Beeldvorming in de cartoons*

Beeldvorming is een breed begrip. Met beeldvorming bedoel ik hoe cartoonisten het karakter, de persoonlijkheid, succes of tegenslagen, ... van de actoren percipiëren in hun cartoons waardoor er een bepaald beeld of imago ontstaat. Het kan ook zijn dat een cartoon iets zegt over de persoonlijkheid van een kandidaat zonder hem af te beelden. Ook hier is sprake van beeldvorming. Voor dit hoofdstuk heb ik me geconcentreerd op de drie belangrijkste kandidaten van de voorverkiezingen, met name Hillary, Obama en McCain.

##### 5.4.1 Beeldvorming van Hillary Clinton

De beeldvorming van Hillary Clinton is behoorlijk eenduidig. In bijna alle cartoons wordt ze in een negatief daglicht geplaatst. De voornaamste karaktertrekken die met haar geassocieerd werden,

waren hypocrisie en een ziekelijke ambitie. Bijvoorbeeld in de cartoons die refereren naar haar 'ween-incident' (zie ook fig. 2) komt ze consequent naar voor als een manipulerende vrouw die geen enkele truc schuwt om stemmen te ronselen.

Toen bijvoorbeeld tijdens de campagne duidelijk werd dat de *'superdelegates'* een belangrijke rol zouden kunnen spelen, werd het voor de kandidaten belangrijk om hun steun te verwerven. Lane (2008b) publiceerde hierover een scherpe cartoon. Een flirtende Hillary zit naast een zichtbaar benauwde *'superdelegate'* en zegt: 'is oooooooo my big strong superdelegate, hmmmmmm??'. In de tekstballon zijn hartjes getekend. Naast haar zit Bill die ongemakkelijk haar naam zegt. Het bovenschrift van de cartoon luidt: 'Role Reversal!'.

Een andere cartoon bekritiseert haar moddercampagne. In een bar tapt de barvrouw een pintje voor een klant. Een groot televisietoestel hangt achter haar waarop Hillary met een beschuldigende vinger naar Obama wijst en schreeuwt: 'His last name rhymes with one of the worst terrorists!!'. Waarop de barvrouw opmerkt: '- and her name rhymes with one of the worst presidents...' (Lester 2008b).

Hillary's pogingen om Obama onderuit te halen worden mooi uitgebeeld in de cartoon 'Clinton Machine' (Bagley 2008c). Een monsterlijke pletwals, aangedreven door Bill Clinton (die kolen in het vuur gooit) en bestuurd door Hillary, rijdt recht op Obama af. Die staat in een statige houding en zegt zijn slogan 'Yes we Can!' Bij Hillary staat een gedachtenballon met daarin 'No you don't!'. Op de pletwals zelf staat in het groot 'The Clinton Machine'.

Haar hypocriete karakter komt naar voor in de cartoon van Huffaker (2008b) waarin ze bijna letterlijk schijnheilig wordt afgebeeld. We zien haar met een aureool en een sardonische grijns klaar staan om een vuilnisbak vol afval over Obama's hoofd leeg te kieperen.

Vaak wordt Hillary afgebeeld terwijl ze Bill Clinton gebruikt om in haar plaats Obama aan te vallen. Cagle (2008b) tekent Bill als een hond die woedend naar een verschrikte Obama gromt. Hillary houdt de leiband vast terwijl ze onverschillig de andere kant opkijkt. Jones (2008e) gebruikt een bijna identiek beeld: Bill Clinton als hond die door Hillary gecontroleerd wordt.

Haar overdreven ambitie wordt treffend gevat door een cartoon van Cohen (2008d). Een lachende Hillary staat op de hoek van de straat met een plakkaat waarop te lezen staat: 'Will sell kidney to bolster campaign funds.' Ook het vermelden waard is een cartoon waarin Hillary met Eva Peron uit de film 'Evita' wordt vergeleken.

Figuur 8 is een goed voorbeeld van een cartoon die Hillary zeer negatief afbeeldt. Een van haar verkiezingsargumenten was dat ze over veel meer ervaring beschikt dan Obama.

**Fig. 8: Voorbeeld van beeldvorming van Hillary Clinton – Gary McCoy 03/03/2008**



Deze cartoon gebruikt juist die zogenaamde ervaring om Hillary aan te vallen (McCoy 2008d).

Naarmate het duidelijk wordt dat Obama meer '*delegates*' binnenhaalt dan zij, wordt ze in meerdere cartoons als verliezer gepercipieerd. Heller (2008b) doet dit op een schitterende manier: een journalist wordt tien keer op dezelfde manier afgebeeld terwijl hij aan het typen is, met telkens een ander bovenschrift. Zo lezen we 'KO'd in Kansas', 'Lambasted in Louisiana', 'Massacred in Maine', 'Defeated in D.C.', 'Mortified in Maryland', 'Vanquished in Virginia', enz. in de laatste kadertje kijkt hij op naar Hillary en zegt: 'You think you've got it bad... I'm running out of clichés on you losing!'. Dit thema komt terug in een cartoon die haar afbeeldt terwijl ze is platgereden door een pletwals die door Obama bestuurd wordt (Cagle 2008c).

Verder wordt ze gezien als oud, stuntelend, egocentrisch, ruziezoekend, jaloers, verdeeldheid zaaiend, communist, wanhopig en gek.

Er zijn ook enkele cartoons die positief zijn voor Hillary. Zo wordt ze in één cartoon als overwinnaar van New Hampshire afgebeeld (Englehart 2008b) en een andere als een volhouder nadat ze de voorverkiezing van Texas had gewonnen. Jones (2008f) beeldt haar onkwetsbaar af. Een fysiek overdreven grote Hillary staat wijdbeens tussen de andere Democratische kandidaten die met stokken, stoelen en een occasionele boemerang naar haar gooien. De projectielen breken echter af of ketsen terug. Een andere zeldzaam positieve cartoon geeft Hillary samen met McCain weer als '*frontrunners*'. Met een grijns op het gezicht lopen ze een aantal meter vóór de andere kandidaten uit (Wolverton 2008).

Nadat ze de voorverkiezingen in Texas, Rhode Island en Ohio won, verscheen er een cartoon die hierop alludeerde. Maar zelfs hier wordt ze niet onverdeeld positief afgebeeld. Het is eerder een neutraal beeld dat wordt opgehangen (McParlane 2008a).

Als we deze beeldvorming vergelijken met haar persoonlijkheidsprofiel vallen een aantal zaken op. In het persoonlijkheidsonderzoek worden Hillary's belangrijkste karakterpatronen omschreven als 'Ambitious/self-serving and Dominant/controlling, with secondary Conscientious/dutiful features and subsidiary, more situation-specific Contentious/resolute and Distrusting traits.' (Immelman, A. en Seifert, J. 2008).

Hillary heeft dus een ambitieuze en dominante persoonlijkheid. Dit kwam ook duidelijk naar voor in de cartoons hoewel die deze eigenschappen negatief kleurden.

Verder wees het onderzoek van Immelman (2008a) als grootste tekortkomingen van Hillary een gebrek aan empathie en een overcontrole aan.

#### 5.4.2 Beeldvorming van Barack Obama

In tegenstelling tot Hillary Clinton werd Obama veel positiever gepercipieerd in de cartoons. Dat hij een nieuwe figuur is op de Amerikaanse politieke scène zal hier niet vreemd aan zijn.

Zo zijn er verschillende cartoons waarin hij succesvol wordt afgebeeld, vaak in contrast met Hillary. In een cartoon van Margulies (2008d) wordt Hillary bijvoorbeeld afgebeeld met een schietschijf als lichaam. Naast haar staat Obama met een veel kleinere roos die op zijn das is gespeld. De tekst bij Hillary luidt: 'Who do you want standing up against the Republicans, me or him?'. De afbeelding zegt zowel iets over de beeldvorming van Hillary als Obama. Hillary wordt afgeschilderd als een gigantische schietschijf voor de Republikeinen. Obama daarentegen zal, volgens de cartoon een veel moeilijker doelwit zijn voor Republikeinse aanvallen. Hij wordt positief gepercipieerd als een politicus zonder bagage uit het verleden die tegen hem zou kunnen worden gebruikt. Zijn zwak punt, namelijk het feit dat hij jong en onervaren is, wordt hier positief ingevuld. Het betekent immers dat hij ook niet makkelijk te bekritisieren is.

Obama's succes komt ook naar voor in een cartoon van Heller (2008c). Hij maakt van de voorverkiezingen in Wisconsin een hondenshow. De verschillende kandidaten worden als honden voorgesteld. Obama is een retriever met in zijn bek een blad waarop 'Delegates' en streepjes staan. De boodschap dat Obama de meeste '*delegates*' binnenhaalde is overduidelijk. In figuur 7 wordt hij als de volgende president gezien.

Verder wordt hij in de cartoon 'Caveman Clintons' letterlijk op handen gedragen, terwijl Hillary en Bill Clinton jaloers toekijken (Bagley 2008b). Of hij snelt, zittend op een trein, de andere kandidaten voorbij (Jones 2008a).

Een ander element in de beeldvorming van Obama was het feit dat hij het meeste geld binnenhaalde. In de cartoon 'Obama Money Machine' (McParlane 2008b) zien we Obama aan de hendel van een soort gehaktmolen draaien. Er gaan bankbiljetten in en er komen stemmen voor hem uit.

Naast succes worden zijn leidercapaciteiten een aantal keer aangehaald. Jones (2008g) beeldt Obama af als een geliefde vorst. Hij is omringd door mensen die hem aanbidden en hij krijgt bloemen en een kroon aangeboden. In een andere cartoon wordt hij als inspirerend gepercipieerd. In een allusie op het spreekwoord 'Sticks and stones may break my bones but words will never hurt me', zien we een gedreven Obama wiens woorden Hillary knockout slaan (Cole 2008).

Obama krijgt ook de rol van slachtoffer toebedeeld. Voornamelijk dan als slachtoffer van de 'vuile' campagne van de Clintons. Allie (2008b) laat Obama zien die door Bill Clinton, inclusief boksijzer, knockout is geslagen in een tankstation. Op een groot bord valt te lezen 'Black on Black crime'. Cartoons als deze bevestigen het imago van Obama als onschuldige politicus door de Clintons onderuit gehaald wordt.

Figuur 9 geeft zowel een mooi beeld van hoe Obama door zijn aanhangers en de media wordt aanbeden als van een scherpe kritiek erop (Allie 2008c).

**Fig. 9: Voorbeeld van beeldvorming van Barack Obama – Eric Allie 05/02/2008**



Uiteraard zijn er ook cartoons die kritiek geven op Obama. De voornaamste punten van kritiek zijn zijn naïviteit en onervarenheid. Een cartoon van Huffaker (2008d) laat een gemoedelijke Bill Clinton zien die Obama, als klein jongetje afgebeeld, een verhaaltje voor het slapen gaan vertelt. 'Once upon a time, there lived this bad little Black Kid. His name was OSAMA, and he rolled dice and sold drugs. From the cradle he said he would be President, but he had no EXPERIENCE...',

Hoewel de cartoon voornamelijk alludeert op het feit dat Bill Clinton zo hard te keer ging tegen Obama tijdens de campagne, somt hij goed de zwakke kanten van Obama op.

Zijn onervarenheid komt ook terug in het werk van Lester (2008c). Hij tekent Obama als een baby met een vuile pampers die staat de schreeuwen om 'Change!!!'.

In een zeldzame cartoon wordt Obama als hypocriet afgebeeld. De aanleiding was de rel rond het Nafta-vrijhandelsverdrag met Canada. Obama verweet Hillary dat ze dit steunde terwijl het tienduizenden jobs van Amerikanen kostte. Nadien lekte uit dat Obama achter gesloten deuren de Canadezen had gerustgesteld dat het maar om verkiezingspraat ging. De cartoon laat Obama op een podium zien met achter hem zijn slogan 'Change, we can believe in'. In de coulissen staat een vertegenwoordiger van de Canadese regering met een krant in zijn hand waarop staat 'Obama vows to dump Nafta'. Een medewerker van Obama wil hem geruststellen en zegt verontschuldigend 'Just words' (Allie 2008d).

Een andere cartoon refereert naar het plagiaat dat Obama zou gepleegd hebben. Hillary beschuldigde hem hiervan na één van zijn speeches. De cartoon gebruikt dit en laat een toneelspeler op een podium zien die de bekende regel 'To be or not to be, that is the question' uit Shakespeare's Hamlet declameert. Een kritische toeschouwer reageert echter met 'Hey, I think that line was taken from an Obama speech!' (Allie 2008e).

In een aantal cartoons wordt Obama als verliezer afgebeeld. Deze werden voornamelijk naar aanleiding van zijn nederlaag in New Hampshire gepubliceerd.

Ondanks de hierboven beschreven voorbeelden van negatieve beeldvorming valt het op dat Obama in het algemeen positief voorgesteld wordt. Dit valt des te meer op wanneer cartoons die over hem gaan naast cartoons over Hillary worden gelegd.

Het persoonlijkheidsonderzoek van Immelman, Odland, Sherman, Dettle en Schirmers (2008) geeft als Obama's belangrijkste karaktertrekken 'Ambitious/confident and Accommodating/cooperative, with secondary features of the Outgoing/congenial pattern.' Dit suggereert een '*confident conciliator*' persoonlijkheid. Leaders van dit type zijn, hoewel ambitieus en zelf-verzekerd, verfijnd, attent en welwillend. Verder worden ze als energiek, charmerend en aangenaam omschreven. (2008). Ze worden voornamelijk gedreven door prestatiedrang en hebben een lage behoefte aan macht.

Dit zeer positieve beeld wordt door de cartoons weerspiegeld. Hoewel Obama niet expliciet als verfijnd of attent wordt afgebeeld, zijn die eigenschappen in het algemeen wel terug te vinden.

### 5.4.3 Beeldvorming van John McCain

In John McCains beeldvorming kwamen drie constanten naar boven. Zijn ouderdom, het feit dat hij won van de andere Republikeinse kandidaten en het feit dat hij niet de steun van extreem rechts had. Vooral dit laatste is het onderwerp van verschillende cartoons en kreeg verschillende invalshoeken.

Een voorbeeld is het werk van Matson (2008f). McCain wordt door een woedende olifant achterna gezeten die de naam 'true conservatives' draagt. Het onderschrift luidt: 'My friends, you are looking at the new Republican frontrunner!'.

Hoewel er vele cartoons op dit thema voortborduren komt McCain zelf er niet altijd slecht uit. Vaak moet hij letterlijk lachen met protesten tegen zijn persoon. Dat McCain ondanks die protesten een gestage voorsprong uitbouwde op de andere Republikeinse kandidaten en uiteindelijk de nominatie binnenhaalde, verklaart dit.

Niet alle cartoons laten echter een 'lachende' McCain zien. Er zijn er ook die hem afbeelden terwijl hij in de gunst van de partij probeert te geraken. Dit wordt treffend afgebeeld in de cartoon 'McCain woos Far Right' (Keefe 2008b). Op zijn knieën presenteert McCain bloemen aan een boze olifant waar 'Far Right' op te lezen staat. De olifant blaast met zijn slurf de bloemen kapot terwijl McCain denkt: 'Chocolates. Shoulda brought chocolates.'

Zijn gebrek aan steun vanuit extreem rechtse hoek werd af en toe uitgebeeld door hem als kind af te beelden dat wordt buitengesloten. Darkow (2008f) laat een mikkende McCain zien die door een boze olifant uit een grote tent naar buiten wordt gestuurd met de woorden 'Except for you, McCain! You're willing to reach out across the aisle!'. Op de tent staat in grote letters 'GOP the big tent party'.

Een andere invalshoek in dit beeld is McCain als verrader van de partij. Zo laat een cartoon een ezel zien die juist een McCain masker afdoet. Op dat moment komt een olifant binnen die zegt: 'So John, despite our differences, we'll try our best to support your nomia-a-a Oh my gosh, what the hell is going on?!!!!' (McCoy 2008e).

Het tweede meest voorkomende beeld laat McCain zien als oud of gewoonweg seniel. In Hellers (2008c) cartoon over de voorverkiezingen in Wisconsin wordt hij als een oude, ingeslapen hond afgebeeld. Ook de cartoon 'No Country for Old Men' (Matson 2008e) heeft als voornaamst punt van kritiek zijn leeftijd. Een derde voorbeeld is het werk van Lester (2008d). In een allusie op het spotje van Hillary met de telefoonoproep om drie uur 's morgens (zie punt 5.3.2) zien we zowel Hillary, Obama als McCain die opgebeld worden. McCain wordt in zijn kamerjas afgebeeld terwijl hij naar de telefoon wijst en vraagt: 'What is it?'. Een stem antwoordt: 'It's a telephone, sir...'

Verder zijn er cartoons die hem linken aan het rampzalige beleid van Bush en aan zijn steun voor de oorlog in Irak. Het is echter opmerkelijk dat er maar twee cartoons zijn die dit laatste doen. In een ervan zien we McCain struikelen over een horde genaamd 'Irak' (Jones 2008b) en in een tweede een zeer breed lachende McCain wiens tanden de letters 'Iraq' vormen (Huffaker 2008e). De cartoons die een positief beeld van McCain ophangen, beelden hem vaak af als winnaar of 'frontrunner'. Figuur 10 geeft een goed voorbeeld van een cartoon die McCain als triomfantelijke winnaar afbeeldt. Zijn twee voornaamste tegenstanders, Mitt Romney en Mike Huckabee, liggen knockout aan zijn voeten (Nate Beeler 2008c).

**Fig. 10: Voorbeeld van beeldvorming van John McCain – Nate Beeler 06/02/2008**



In het persoonlijkheidsprofiel van McCain valt te lezen dat zijn belangrijkste kenmerken 'Dauntless/dissenting, with secondary features of the Outgoing/gregarious and Dominant/controlling patterns' zijn (Immelman en Seifert 2008b). Deze combinatie in zijn profiel impliceert een '*risk-taking adventurer*'. Leaders met zo'n persoonlijkheid zijn ondermeer onbevreesd, sensatie-zoekend en worden gedreven door de behoefte om hun moed te bewijzen. McCain wordt verder als onafhankelijk, overtuigend en moedig beschreven. Zijn grootste tekortkoming is impulsiviteit.

In de cartoons komt dit beeld echter niet zo ondubbelzinnig naar boven. Hoewel er cartoons zijn die het persoonlijkheidsprofiel bevestigen (Matson 2008f) zijn er ook die er tegen in gaan. Zeker de cartoons waarin McCain als oud of seniel wordt afgebeeld, gaan in tegen het profiel van Immelman en Seifert.



#### 5.4.4 Beeldvorming van de andere actoren

In het vorige deel lag de focus op de beeldvorming van Hillary, Obama en McCain. In dit deel komen de andere actoren aan bod.

Als eerste bespreek ik Bill Clinton. Met 10 procent van de cartoons die hem afbeelden, komt hij op de vierde plaats. Hij wordt met een paar steeds terugkerende stereotypen ingevuld. Zo is er het 'simpele jongen' imago. Vaak is dit ook aan zijn overspel gerelateerd. Bill Clinton wordt dan als een niet bijster slimme, ietwat oversekste man geportretteerd. De cartoon 'Race to the White House' (Darkow 2008d) is hier een goed voorbeeld van. De cartoon gaat over het feit dat zowel Obama als Hillary zich willen associeëren met Martin Luther King. Bill Clinton zorgt voor de humor door totaal buiten de kwestie de opmerking 'Does anybody wanna hear about my wet dream?' te maken.

Een tweede veel voorkomende stereotypering is Bill Clinton die door Hillary gebruikt wordt om het vuile werk op te knappen. Voorbeelden hiervan zijn Bill die als een hond tegen Obama aan het grommen is (Cagle 2008b), Bill die Obama knockout mept (Allie 2008b), Bill die Hillary's pletwals van energie voorziet (Bagley 2008c), enz.

Een cartoon die wat van de twee stereotyperingen incorporeert is te zien in figuur 11 (McCoy 2008f). Een niet al te verstandig kijkende Bill wordt letterlijk door Hillary als inzet gebruikt om van Obama te winnen.

**Fig. 11: Voorbeeld van beeldvorming van Bill Clinton en Ted Kennedy – Gary McCoy 30/01/2008**



Daarnaast geeft de cartoon ook een goed beeld van Ted Kennedy. Nadat deze laatste zijn steun voor Obama had uitgesproken, dook hij plotseling in de cartoons op. Zoals uit deze illustratie te

zien valt, waren de cartoonisten niet heel positief over Kennedy. In andere cartoons wordt hij ook vaak als een werktuig van Obama gezien.

De actor die het meest eenzijdig percipieerd werd, was Rudy Giuliani. Alle cartoons in de sample die hem afbeeldden, alludeerden op zijn mislukte Florida-strategie.

Het plan van Giuliani was namelijk om alles in te zetten op Florida, maar toen die voorverkiezing eraan kwam, had hij al zoveel achterstand op de andere kandidaten opgelopen dat hij niet meer meetelde. Veel cartoons verwezen dan ook naar Giuliani als een gepensioneerde in Florida. In het algemeen wordt hij dus als een mislukkeling afgebeeld.

Mitt Romney en Mike Huckabee kwamen ook tamelijk eenzijdig in beeld. De meeste cartoons over Romney gingen over zijn steeds wisselende standpunten. Zo tekende Matson (2008g) een cartoon waarin Romney, die 3 verschillende monden heeft, een verklaring aflegt waarin hij zijn nederlaag toegeeft. De eerste mond zegt: 'I withdraw my candidacy secure in the knowledge I ran the best possible campaign.' Uit de tweede valt te horen 'If I could have said anything or done anything differently...'. En de laatste maakt de zin af: 'Believe me, I would have!'. In een andere cartoon wordt hij afgebeeld terwijl hij op zijn hoofd staat met op de achtergrond een bord waarop geschreven is: 'The Amazing Mitt, behold his stands on: Abortion, Gay Marriage, Gun Control, Immigration.' (Jones 2008h).

Mike Huckabee, als baptistische predikant, wordt vaak gelinkt aan zijn geloof. Ook het feit dat hij in een rockband zit, werd door de cartoonisten gebruikt. Jones (2008i) bijvoorbeeld laat een basspelende Huckabee zien die uit de Bijbel speelt. Meestal wordt hij redelijk negatief gepercipieerd, mede doordat hij in de voorverkiezingen blijft verliezen van McCain. In figuur 10 zien we hem dan ook knockout liggen.

Als laatste zijn er de kiezers nog. Hoewel ze vaak gefrustreerd zijn door de campagne of het politieke proces worden zij het meest neutraal geportretteerd van alle individuen inzake presidentiële politiek. Dit werd ook door Connors (2005, 487) opgemerkt. Kiezers zijn ook vaak toeschouwer, die al dan niet commentaar leveren op de gebeurtenissen of acties van de politieke kandidaten.

### *5.5 De 'Index of hard knocks'*

De index van Buell en Maus (1988) is een kwantitatieve manier om het aantal negatieve cartoons per actor weer te geven. De indexcijfers bevestigen de reeds beschreven resultaten.

**Tabel 4: De 'index of hard knocks' voor Hillary, Obama en McCain**

| <b>Kandidaten</b> | <b>Hillary</b> | <b>Obama</b> | <b>McCain</b> |
|-------------------|----------------|--------------|---------------|
| totaal cartoons   | 101            | 74           | 57            |
| Index             | -0,66          | -0,32        | -0,48         |

Hillary Clinton wordt door de cartoonisten het hardst aangepakt. In 66 procent van de cartoons waarin ze werd afgebeeld, gebeurde dit op een negatieve manier of liet men een tegenslag of probleem zien. In vergelijking met de andere twee kandidaten is dit opvallend veel hoger. Hoe het komt dat er zo'n groot verschil is, is geen doel van dit onderzoek maar er zijn wel een aantal voor de hand liggende redenen. Ten eerste heeft Hillary een bewogen geschiedenis. Zo is haar naam verbonden aan een aantal schandalen zoals de Whitewater-zaak waardoor ze als eerst presidentsvrouw ooit voor een '*Grand Jury*' moest verschijnen. En met haar plannen voor een grondige hervorming van de gezondheidszorg schopte ze tegen veel Republikeinse schenen. Ook de affaire van Bill Clinton met Monica Lewinsky beschadigde haar imago. Hillary wordt dan ook als een polariserende vrouw gezien, die zowel krachtige negatieve als krachtige positieve gevoelens oproept.

In de cartoons is er echter van de positieve gevoelens niet veel te merken. Zeker in contrast met Barack Obama. Bij hem hebben maar 32 procent van de cartoons een negatieve boodschap. Als reden hiervoor kan gezegd worden dat hij als nieuweling in de politiek nog geen ballast uit het verleden meedraagt. Hoewel dit ook als onervarenheid kan gepercipieerd worden, kwam hij in het algemeen zeer positief uit de cartoons. Het feit dat Hillary de meeste kritiek uitlokte kan natuurlijk ook in zijn voordeel hebben gespeeld.

John McCain tenslotte wordt in 48 procent van de gevallen negatief afgebeeld. Als opmerking hierbij moet gezegd worden dat hij betrekkelijk weinig werd afgebeeld in vergelijking met Hillary en Obama. Het feit dat die twee tot het einde toe een bijna episch gevecht leverden, heeft zeker meegespeeld in zijn min of meer neutrale beeldvorming. McCain is ook lang niet zo controversieel als Hillary of vernieuwend als Obama. Daarboven komt nog dat hij redelijk snel de Republikeinse nominatie op zak had.

## VI. BESLUIT EN DISCUSSIE

Om tot de conclusies over te gaan overloop ik de verschillende hypothesen en de resultaten die ik gevonden heb.

De eerste hypothese is duidelijk bevestigd in dit onderzoek. De cartoonisten maakten van allerlei referenties, symbolen en allusies gebruik om de kandidaten uit te beelden. Bijvoorbeeld figuur 6 geeft mooi aan hoe een bekende tv-serie kan aangewend worden om kandidaten die met hun campagne gestopt zijn te typeren. Er waren echter geen consequente referenties die voor één bepaalde actor steeds terug kwamen.

De tweede hypothese heeft een genuanceerder antwoord. De persoonlijkheidsprofielen van de USPP bleken goed overeen te komen met de beeldvorming van Hillary en Obama maar niet helemaal voor McCain. Hieruit blijkt dat cartoonisten goed de persoonlijkheid en karaktertrekken van de drie kandidaten konden onderscheiden en hier gretig op inspeelden, maar ook dat ze soms zelf karaktertrekken toewezen aan een actor, zoals bij McCain het geval was.

Hierbij moet wel opgemerkt worden dat cartoonisten dit niet zomaar kunnen doen, elke typering of beeldvorming moet op een herkenbaar feit gestoeld zijn, want anders herkent het publiek die typering niet en is de cartoon niet geslaagd. Het beeld van McCain als een oude man werd dan ook vaak in de media opgevoerd (mocht hij winnen, dan zou hij de oudste kandidaat ooit zijn die president wordt). Er blijft uiteraard een onderscheid tussen de reële persoon en hoe hij wordt afgebeeld. En in het geval van McCain trad daarin een discrepantie op. Het blijft echter een feit dat in het algemeen de beeldvorming van de drie kandidaten in overeenstemming was met hun persoonlijkheidsprofiel.

De derde hypothese bleek ook waar te zijn. Persoonlijke kenmerken waren met 29,94 procent het beste vertegenwoordigd. In vergelijking met het onderzoek van Connors (2005) is er een evolutie merkbaar. Bij haar kwamen politieke gemeenplaatsen met 33,8 procent het meeste voor. Persoonlijk kenmerken stonden op de derde plaats met 12,8 procent. Hoewel er dus een stijging van ongeveer 17 procent heeft plaatsgevonden, wil dat niet meteen zeggen dat die stijging door een grotere personalisering van de politiek verklaard kan worden. Andere factoren zoals bijvoorbeeld de selectiecriteria voor de sample, of het feit dat de periode verschillend is (voorverkiezingen versus verkiezingen) kunnen een rol hebben gespeeld.

Hypothesen 5 en 6 speelden allebei in op de aandacht die Hillary zou krijgen in de cartoons. Uit de resultaten blijkt dat ze boven de anderen uitstak inzake aantal afbeeldingen. Zo komt ze in

ongeveer 10 procent meer cartoons aan bod dan Obama en in ongeveer 14 procent van de cartoons meer aan bod dan McCain.

De andere kandidaten speelden bijna niet mee in de cartoons. Hoewel Giuliani, Romney en Huckabee regelmatig werden afgebeeld, is dat nog steeds minder dan Bill Clinton die niet eens kandidaat was. Hij profiteert dan ook van de aandacht die Hillary genereerde bij de cartoonisten.

Dat dit niet positief moet gezien worden, blijkt uit de hoge 'index of hard knocks' die Hillary behaalde. Maar liefst 66 procent van de cartoons die haar afbeelden deden dit op een negatieve manier. Hiermee is ook hypothese 6 bevestigd. Dit resultaat springt nog meer naar voor naast het indexcijfer van Obama en McCain. Zeker Obama werd opvallend mild afgebeeld. In zijn geval hadden maar 32 procent van de cartoons een negatieve boodschap over hem. Ook McCain werd niet hard aangepakt, zijn indexcijfer was -0,48.

Zoals reeds vermeld kunnen als verklaring voor dit groot verschil verscheidene redenen worden aangebracht. Als belangrijkste geldt volgens mij het feit dat aan Hillary nog steeds schandalen uit het verleden kleven, terwijl dit bij Obama helemaal niet het geval is.

Dat McCain een laag indexcijfer heeft komt waarschijnlijk doordat hij grotendeels uit de wind kon blijven. De harde strijd tussen Hillary en Obama en het feit dat het twee kandidaten waren die om verschillende redenen historisch waren (vrouw – zwarte huidskleur) trok het meeste aandacht.

De onderwerpen die in de cartoons aan bod kwamen, waren divers, met geen echte uitschieters. Zeker in het geval van de Irak oorlog was dit opvallend. Hoewel de oorlog in Irak een belangrijk onderwerp was in de campagnes, werd dit niet door de cartoons weerspiegeld. Er waren in de sample van 314 cartoons maar een vijftal cartoons die Irak als onderwerp hadden, of er naar verwezen.

Als aanbeveling voor verder onderzoek lijkt het mij nodig dat er studies komen die het effect van politieke cartoons onderzoeken op de publieke opinie. Want er is nog steeds geen hard bewijs dat politieke cartoons werkelijk invloed uitoefenen op de politieke overtuigingen van mensen. Misschien zou het raadzaam zijn dit soort onderzoek als een experiment op te vatten waarbij men eerst een vooronderzoek naar opvattingen over politici en politieke overtuigen doet bij een geselecteerde groep en hen daarna cartoons laat zien. Daarna zou men kunnen onderzoeken of en in welke mate er zich wijzigingen in opinie hebben voorgedaan.

Verder kan het ook interessant zijn om het onderzoek dat ik hier het gedaan opnieuw te doen tijdens de verkiezingen zelf. Het is dan mogelijk om te onderzoeken of er een verschil is tussen beeldvorming tijdens de '*primaries*' en beeldvorming tijdens de verkiezingen.

## VII. BIBLIOGRAFIE

### POLTITIEKE CARTOON REFERENTIES

- Allie, E. 'Hillary is sad'. 8 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Allie, E. 'Black on Black crime'. 6 februari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Allie, E. 'Potato chip that looks like the messiah'. 5 februari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Allie, E. 'Words with Canada'. 4 maart 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Allie, E. 'Have I heard that speech before'. 21 februari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Bagley, P. 'Cry me a Winner'. 9 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Bagley, P. 'Caveman Clintons'. 4 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Bagley, P. 'Clinton Machine'. 11 februari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Beeler, N. 'Obama vs Hillary'. 20 februari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Beeler, N. 'Obama Love'. 13 februari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Beeler, N. 'Republican Title Bout'. 6 februari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Cagle, C. 'Dr. King, Hillary and Obama'. 14 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Cagle, C. 'Hillary Attack Dog'. 24 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Cagle, C. 'Obama Steamroller'. 24 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008

- Cohen, M.E. 'Donkey Oy'. 6 februari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Cohen, M.E. 'Dems spar over race'. 15 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Cohen, M.E. 'Superdelegate'. 11 februari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Cohen, M.E. 'Hillarys loan'. 7 februari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Cole, J. 'Sticks and stones'. 20 februari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Crowe, J.D. 'Obama Girl'. 4 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Crowe, J.D. 'Giuliani fresh for the stretch'. 17 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Crowe, J.D. 'Mardi Gras Voter'. 1 februari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Darkow, J. 'Cant Take A Punch Line'. 3 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Darkow, J. 'Morning in America'. 4 maart 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Darkow, J. 'Team Clinton'. 27 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Darkow, J. 'Race for the White House'. 16 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Darkow, J. 'Rudy Tuesday'. 30 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Darkow, J. 'McCain the Traitor'. 13 februari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Englehart, B. 'A Look at the Candidates'. 31 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Englehart, B. 'Hillary wins New Hampshire'. 10 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Fairrington, B. 'Super Duper Delegates'. 20 februari 2008. Website <http://caglepost.com>.

Geconsulteerd op 26 mei 2008

- Heller, J. 'The Hangover'. 2 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Heller, J. 'Hillarys loses'. 20 februari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Heller, J. 'Wisconsin Primary'. 13 februari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Huffaker, S. 'Candidates Crying'. 9 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Huffaker, S. 'Criticizing Hillary'. 14 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Huffaker, S. 'Britney Clinton'. 7 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Huffaker, S. 'Fairy Tales'. 18 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Huffaker, S. 'McCain Wins Florida'. 18 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Jones, J. 'The Money Chase'. 19 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Jones, J. 'John McCain'. 19 januari. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Jones, J. 'Obama, Hillary and Edwards Race'. 17 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Jones, J. 'SuperTuesday'. 1 februari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Jones, J. 'Walkin the Dog'. 21 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Jones, J. 'Hillary Clinton et al'. 19 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Jones, J. 'Barack Obama'. 17 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Jones, J. 'Mitt Romney Evolution'. 17 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008



- Jones, J. 'Mike Huckabee'. 17 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Keefe, M. 'Pre-existing Condition'. 4 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Keefe, M. 'McCain Woos Far Right'. 12 februari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Lane, M. 'Media Exicitement'. 8 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Lane, M. 'Hillary Role Reversal'. 8 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Lester, M. 'Melting'. 8 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Lester, M. 'Rhymes with Osama'. 8 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Lester, M. 'Change'. 7 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Lester, M. 'Its Three AM'. 5 maart 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Margulies, J. 'Hillarys tears'. 10 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Margulies, J. 'Hillary walks the walk'. 18 januari. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Margulies, J. 'Rudy eats crow'. 31 januari. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Margulies, J. 'Clinton and Obama'. 7 februari. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Matson, R.J. 'McCain Valentine'. 14 februari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Matson, R.J. 'Huckabee Valentine'. 14 februari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Matson, R.J. 'Giuliani's Little Tow Blues'. 31 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008

- Matson, R.J. 'New Cast Members On Lost'. 1 februari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Matson, R.J. 'No Country for Old Men'. 20 februari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Matson, R.J. 'Republican Front Runner'. 7 februari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Matson, R.J. 'Romney Drops Out'. 8 februari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- McCoy, G. 'Poor Hillary and Bhutto'. 5 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- McCoy, G. 'Hillary cries'. 8 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- McCoy, G. 'Presidential Poker'. 30 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- McCoy, G. 'Hillary Experience'. 3 maart 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- McCoy, G. 'McCain Unmasked'. 14 februari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- McCoy, G. 'Presidential Poker'. 30 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- McParlane, M. 'A Delivery for Hillary'. 3 maart 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- McParlane, M. 'Obama Money Machine'. 13 februari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Priggee, M. 'Third Hopes'. 21 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Trever, J. 'The Iowa Bowl'. 2 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Wolverton, M. 'Frontrunners'. 20 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008
- Zyglis, A. 'Republican Twister'. 17 januari 2008. Website <http://caglepost.com>. Geconsulteerd op 26 mei 2008

## REFERENTIES

- Beniger, J.R. (1983). Does Television Enhance the Shared Symbolic Environment? Trends in Labeling of Editorial Cartoons, 1948-1980. *American Sociological Review*, 48, 103-111
- Benoit, W.L., Klyukovski, A. A., McHale, J.P. & Airne, D. (2001). A fantasy theme analysis of political cartoons on the Clinton-Lewinsky-Starr affair. *Critical Studies in Media Communication*, 18, 377-394
- Bormann, E. G., Koester, J., & Bennett, J. (1978). Political cartoons and salient rhetorical fantasies: An empirical analysis of the '76 presidential campaign. *Communication Monographs*, 45, 317-329.
- Birdsell, D.S. & Groarke, L. (1996). Toward a Theory of Visual Argument. *Argumentation and Advocacy*, 33, 1-10
- Buell, E. H., Jr. & Maus, M. (1988). Is the pen mightier than the word?: Editorial cartoons and 1988 presidential nominating politics. *PS: Political Science and Politics*, 21, 847-858.
- Chatterjee, S. (2007). Cartooning Democracy: The Images of R.K. Laxman. *PS: Political Science and Politics*, 40, 303-306
- Connors, J. L. (2005). Visual representations of the 2004 presidential campaign: Political cartoons and popular culture references. *American Behavioral Scientist*, 49, 479 - 487
- Connors, J.L. (2007). Popular Culture in Political Cartoons: Analyzing Cartoonist Approaches. *PS: Political Science and Politics*, 40, 261-265
- Corstange, D. (2007). Drawing Dissent: Political Cartoons in Yemen. *PS: Political Science and Politics*, 40, 293-296
- Calogero, R.M. & Mullen, B. (2008). About face: Facial prominence of George W. Bush in political cartoons as a function of war. *The Leadership Quarterly*, 19, 107-116
- Danjoux, I. (2007). Reconsidering the Decline of the Editorial Cartoon. *PS: Political Science and Politics*, 40, 245-248
- Diamond, M. (2002). No laughing matter: Post-September 11 Political cartoons in Arab/Muslim newspaper. *Political Communications*, 19, 251-272
- Dougherty, B. K. (2002). Comic relief: Using political cartoons in the classroom. *International Studies Perspectives*, 3, 258-270.
- Edwards, J. L. (2001). Running in the shadows in campaign 2000: Candidate metaphors in editorial cartoons. *American Behavioral Scientist*, 44, 140-151
- Edwards, J. L. (2007). Drawing Politics in Pink and Blue. *PS: Political Science and Politics*, 40, 249-253

- Edwards, J.L. en Winkler, C.K. (1997). Representative form and the visual ideograph: The Iwo Jima image in editorial cartoons. *Quarterly Journal of Speech*, 83, 289-310
  
- El Refaie, E. (2003). Understanding visual metaphor: The example of newspaper cartoons. *Visual Communication*, 2, 75-95
  
- Gamson, W.A. & Stuart, D. (1992). Media discourse as symbolic contest: The bomb in political cartoons. *Sociological Forum*, 7, 55-86
  
- Giglio, J. N. (1997). Reviews of Books. *The American Historical Review*, American Historical Association, 102, 910
  
- Greenberg, J. (2002). Framing and Temporality in Political Cartoons: A Critical Analysis of Visual News Discourse. *Canadian Review of Sociology and Anthropology*, 39, 181-219
  
- Gilmartin, P. & Brunn, S.D. (1998). The Representation of Woman in Political Cartoons of the 1995 World Conference on Woman. *Women's Studies International Forum*, 21, 535-549
  
- Harrison, B.C. (2007). Interview with Ann Telnaes. *PS: Political Science and Politics*, 40, 233-236
  
- Healy, S.P. (2007). Stop the Student Press: Editorial Cartooning on College Campuses. *PS: Political Science and Politics*, 40, 267-270
  
- Hoffman D. R. & Howard, A. D. (2007). Representations of 9-11 in Editorial Cartoons. *PS: Political Science and Politics*, 40, 271-274
  
- Immelman, A., Odland, A., Sherman, T., Dettle, K. en Schirmers, J. (2008). Personality Profile of 2008 Democratic Presidential Contender Barack Obama. *Website USPP*: [http://www.csbsju.edu/uspp/Obama/Obama\\_Personality-Profile\\_2007.html](http://www.csbsju.edu/uspp/Obama/Obama_Personality-Profile_2007.html), St. John's University and the College of St. Benedict
  
- Immelman, A. en Seifert, J. (2008a). Personality Profile of 2008 Democratic Presidential Contender Hillary Clinton. *Website USPP*: [http://www.csbsju.edu/uspp/Clinton-HR/Clinton\\_Personality-Profile\\_2007.html](http://www.csbsju.edu/uspp/Clinton-HR/Clinton_Personality-Profile_2007.html), St. John's University and the College of St. Benedict
  
- Immelman, A. en Seifert, J. (2008b). Personality Profile of 2008 Democratic Presidential Contender John McCain. *Website USPP*: [http://www.csbsju.edu/uspp/McCain/McCain\\_Personality-Profile\\_2007.html](http://www.csbsju.edu/uspp/McCain/McCain_Personality-Profile_2007.html), St. John's University and the College of St. Benedict
  
- Katz, H. (2004). An Historic Look at Political Cartoons. *Nieman Reports*, 44-46
  
- Kelley-Romano, S. & Westgate, V. (2007). Blaming Bush. An analysis of political cartoons following Hurricane Katrina. *Journalism Studies*, 8, 755-773
  
- Maggio, J. (2007). Comics and cartoons: A democratic art-form. *PS: Political Science and Politics*, 40, 237-239
  
- Margulies, J. (2007). Interview with Clay Bennett. *PS: Political Science and Politics*, 40,

- Marlette, D. (2004). Freedom of Speech and the Editorial Cartoon 'Cartoons are the acid test of the First Amendment'. *Nieman Reports*, 21-24
- Medhurst, M. J., & DeSousa, M. A. (1981). Political cartoons as rhetorical form: A taxonomy of graphic discourse. *Communication Monographs*, 48, 197-236.
- Mello, W. B. (2007). Political cartooning in the 21st century: A changing and dynamic future. *Critical Studies in Mass Communication*, 24, 78-80.
- Meyer, J.C. (2000). Humor as a Double-Edged Sword: Four Functions of Humor in Communication. *Communication Theory*, 10, 310-331
- Michelmore, C. (2000). Old pictures in new frames: Images of Islam and Muslims in post World War II American political cartoons. *Journal of American & Comparative Cultures*, 23, 37-50
- Minix, D.A. (2004). Political Cartoons: a Research Note. *Southwestern Journal of International Studies*, 1, 75-81
- Moss, D. (2007). The Animated Persuader. *PS: Political Science and Politics*, 40, 241-244
- Müller, M. & Özcan, E. (2007). The Political Iconography of Muhammad Cartoons: Understanding Cultural conflict and Political action. *PS: Political Science and Politics*, 40, 287-291
- Ostrom, R. (2007). Risky Business: Three Political Cartooning Lessons from Indonesia during Suharto's Authoritarian Rule. *PS: Political Science and Politics*, 40, 297-301
- Plumb, S. (2004). Politicians as superheroes: the subversion of political authority using a pop cultural icon in the cartoons of Steve Bell. *Media, Culture & Society*, 26, 432-439
- Sewell, E. H. (1998). Torture by tedium: Editorial cartoons in the 1996 presidential campaign. In Denton, R. E. (Ed.), *The 1996 presidential campaign: A communication perspective*, Westport, CT: Praeger, 161-177
- Seymour-Ure, C. (2001). What future for the British political cartoon? *Journalism Studies*, 2, 333-355
- Speedling, J. (2004). *Metaphorical Representations of Character and Issues in Political Cartoons on the 2004 Presidential Debates*. Thesis ingediend aan de John Hopkins University
- Streicher, L.H. (1967). On a Theory of Political Caricature. *Comparative Studies in Society and History*, 9, 427-445
- Tunç, A. (2002). Pushing the limits of Tolerance. Functions of Political Cartoonists in the Democratization Process: The Case of Turkey. *Gazette: The International Journal for Communication Studies*, 64, 47-62

- Vokey, S. ( 2000). Inspiration for insurrection or harmless humour? Class and Politics in the Editorial Cartoons of Three Toronto Newspapers During the Early 1930s. *Labour/Le Travail*, 45, 141-170
  
- Whitehead, C.L. (2005). *Visual Communication: Post-9/11 cartoon analysis*. Thesis ingediend aan de Texas Tech University
  
- Website Newsweek: <http://www.newsweek.com/id/85609>, geconsulteerd op 5 juni 2008
  
- Website Unit for the Study of Personality in Politics: <http://www.csbsju.edu/uspp/>, geconsulteerd op 13 juni 2008

## VIII. BIJLAGEN

### BIJLAGE 1: LIJST MET CARTOONS

|  |   |
|--|---|
| 1 januari 1 GOP Strategies - Larry Wright                  | De verdeeldheid onder Republikeinen   |
| 1 januari 2 Bloomberg New Year - RJ Matson                 | Bloomberg is onbekwaam  |
| 1 januari 3 Hillary Clinton - Taylor Jones                 | Hillary is bezig  |
| 1 januari 4 Obama and Hillarys qualifications - Eric Allie | Obama uit een loze boodschap  |
| 1 januari 5 Poor Hillary and Bhutto - Gary McCoy           | Hillary is egocentrisch   |
| 2 januari 1 The long short of 2008 - Joe Heller            | Alle politici zijn leugenaars   |
| 2 januari 2 The Hangover - Joe Heller                      | Het gewone volk heeft een kater van de politiek   |
| 2 januari 3 The Oracle of Iowa - Nate Beeler               | Men lacht met het feit dat Iowa als voorspeller van de verkiezingen wordt gezien                                |
| 2 januari 4 Bloomberg for President - Jimmy Margulies      | Men verwijt Bloomberg dat hij niet uit komt voor zijn waar karakter   |
| 2 januari 5 God Says Huck-A-Who - Brian Fairrington        | Huckabee misbruikt God in zijn campagne   |
| 2 januari 6 Primary Season - Bob Englehart                 | Het primary seizoen is van start gegaan   |
| 2 januari 7 Primary leftovers - John Cole                  | Alle aandacht gaat naar Iowa en New Hampshire   |
| 2 januari 8 Caucus Definition - Mike Lester                | De Republikeinen en de Democraten vragen om een gunst van de kiezers  |
| 2 januari 9 The Iowa Bowl - John Trever                    | Iowa bepaalt wie mag blijven en wie mag verdergaan  |
| 3 januari 1 Mike Huckabee - Monte Wolverton                | Karikatuur van Mike Huckabee  |
| 3 januari 2 Hillarys answer - Eric Allie                   | Hillary Clinton is niet geschikt als kandidaat  |
| 3 januari 3 Goofs and Gotcha - Mike Lane                   | Alle kandidaten hebben last van misstappen, moeheid en de media   |
| 3 januari 4 Electoral System - Adam Zyglis                 | Men uit kritiek op het feit dat Iowa als voorspeller van de verkiezingen wordt gezien                           |
| 3 januari 5 Cant Take A Punch Line - John Darkow           | De kandidaten hebben schrik van late night comedians  |
| 3 januari 6 Iowa Caucus - Pat Bagley                       | De kandidaten willen allemaal een andere richting uitgaan   |
| 3 januari 7 Pre-existing Condition - Mike Keefe            | Men uit kritiek op het gezondheidssysteem en op het feit dat de kandidaten niet van plan zijn het te veranderen |
| 3 januari 8 Iowa and New Hampshire - Daryl Cagle           | Kritiek op de berichtgeving in de media over de verkiezingen  |
| 4 januari 1 Out with the old - M. e. Cohen                 | Obama heeft ondanks zijn jonge leeftijd meer succes dan Hillary   |
| 4 januari 2 Inevitable Hillary - Eric Allie                | Hillary behaalde een slecht resultaat in Iowa   |
| 4 januari 3 Hillary in Third Color - Mike Lester           | Hillary behaalde een slecht resultaat in Iowa en Bill Clinton wordt geridiculiseerd                             |
| 4 januari 4 Iowa Caucus Results - Huffaker                 | Obama en Hillary zijn van het zelfde laken een pak  |
| 4 januari 5 Obama Girl - J D Crowe                         | Obama heeft Iowa verleid  |
| 4 januari 6 Giuliani Campaign - Adam Zyglis                | Men uit kritiek op de strategie van Guiliani  |
| 4 januari 7 Inevitable Leader Hillary - Mike Keefe         | Hillary is aan het verliezen  |
| 4 januari 8 Caveman Clintons - Pat Bagley                  | Hillary is te oud en heeft afgedaan   |
| 4 januari 9 Iowa clean up - Joe Heller                     | Kritiek op Fema en de verkiezing die een hoop puin achter laten   |
| 5 januari 1 Evita-bility - R J Matson                      | Hillary als Eva Perón   |
| 5 januari 2 Big Winner in Iowa - Eric Allie                | De echte overwinnaar in Iowa is 'Big Government'  |
| 6 januari 1 Hillary after Iowa - Jimmy Margulies           | Hillary is geen politiek zwaargewicht meer  |
| 7 januari 1 Mitt Romney - Monte Wolverton                  | Een karikatuur van Mit Romney   |
| 7 januari 2 Huckabee - Eric Allie                          | Een karikatuur Van Huckabee   |
| 7 januari 3 Britney Clinton - Huffaker                     | Hillary is als Britney Spears haar pedalen aan het verliezen  |

|   |  |
|---|--|
| 7 januari 4 Cheer vs Smear and Fear - Mike Lane             | Obama zet zich af tegen Bush: Smear versus Cheer   |
| 7 januari 5 Change - Mike Lester                            | Obama, Hillary en Edwards zijn alledrie zeurende baby's met dezelfde boodschap                           |
| 7 januari 6 New Hampshire Primary - Bob Englehart           | Kritiek op de slogan 'Change', want het draait allemaal om geld en McCain en Edwards zitten krap bij kas |
| 7 januari 7 Hillary's Blowout - Nate Beeler                 | Hillary's campagne moet door Bill Clinton worden opgelapt  |
| 7 januari 8 Democrats Final Four - John Trever              | Er schieten nog vier belangrijke spelers over bij Democraten   |
| 8 januari 1 Hillary Cries - Gary McCoy                      | Hillary is hypocriet en doet alles om stemmen te winnen  |
| 8 januari 2 Melting - Mike Lester                           | Hillary's tranen zijn niet oprecht   |
| 8 januari 3 Media Excitement - Mike Lane                    | Er heerst een overdreven en opgeblazen media aandacht voor Iowa en New Hampshire                         |
| 8 januari 4 Chump Change - John Darkow                      | Obama's boodschap 'Change' wordt door alle andere kandidaten overgenomen                                 |
| 8 januari 5 Drive a Pollster Crazy - Mike Keefe             | De primaries worden afgeschilderd als een gebouw waar je uitwandelt                                      |
| 8 januari 6 Hillary is sad - Eric Allie                     | De tranen van Hillary hebben eerder een negatief effect  |
| 8 januari 7 Change - RJ Matson                              | Ondanks de boodschap van verandering draait alles om geld  |
| 8 januari 8 Huckabee's Plan To Abolish The IRS - RJ Matson  | Huckabee wil lagere taken  |
| 8 januari 9 The Clintons - ME Cohen                         | Hillary verandert niet meer  |
| 8 januari 10 Change - Joe Heller                            | Alle kandidaten verkondigen dezelfde boodschap nl. 'Change'  |
| 8 januari 11 Change Machine - John Trever                   | De Republikeinen en de Democraten beloven hetzelfde, nl. verandering ('Change')                          |
| 9 januari 1 Obama defeats Clinton - ME Cohen                | Hillary zal de verkiezingen verliezen tegen Obama  |
| 9 januari 2 Candidates Crying - Huffaker                    | Alle kandidaten doen en proberen alles om stemmen te winnen  |
| 9 januari 3 John McCain - Monte Wolverton                   | Een afbeelding van McCain  |
| 9 januari 4 Comeback Hillary - John Darkow                  | Hillary doet alles om te winnen (verwijzing naar Bill Clinton: 'comeback kid')                           |
| 9 januari 5 Back to earth CORRECTION - Eric Allie           | Obama staat terug met zijn voeten op de grond na zijn verlies in New Hampshire                           |
| 9 januari 6 Cry Me a Winner - Pat Bagley                    | Hillary heeft opzettelijk geweend om winst te boeken in New Hampshire                                    |
| 9 januari 7 Strength of the Field - Mike Lester             | De krachtpatserij van de Republikeinen en de Democraten betekent niets, is vooral veel theater           |
| 9 januari 8 GOP Juggler - JD Crowe                          | De GOP heeft verschillende kandidaten  |
| 9 januari 9 Hillary the Comeback Kid - Nate Beeler          | Hillary neemt de vroegere strategie van Bill Clinton over (comeback) maar het past haar niet             |
| 9 januari 10 New Hampshire flag-poll - John Cole            | De media zat volledig fout met hun voorspellingen over New Hampshire (Obama verloor)                     |
| 10 januari 1 Crying Cartoonist - RJ Matson                  | De cartoonisten zaten fout met voorspelling over New Hampshire   |
| 10 januari 2 Hillary Wins New Hampshire - Bob Englehart     | Hillary won New Hampshire door haar lach, haar décolleté en te wenen                                     |
| 10 januari 3 Madame New Hampshire - ME Cohen                | De exit polls zijn even dubieus als reguliere toekomstvoorspellingen                                     |
| 10 januari 4 Leaving NH - John Trever                       | Obama heeft zich mispakt aan New Hampshire   |
| 10 januari 5 Fish Bicycle - Mike Lester                     | Hillary won door te wenen  |
| 10 januari 6 Hillary's tears - Jimmy Margulies              | Hillary's tranen zijn te vergelijken met doping innemen  |
| 10 januari 7 Pundits and Pollsters - Eric Allie             | De peilers gebruiken een glazen bol ipv wijsheid   |
| 10 januari 8 Hillary Tears Up - Adam Zyglis                 | De peilers en media zaten fout; Hillary triomfeert   |
| 10 januari 9 Emotional GOP - Nate Beeler                    | De Democratische partij heeft goede kandidaten, itt de Republikeinen                                     |
| 10 januari 11 Rudys going to Disney World - Jimmy Margulies | Guiliani zijn strategie faalt zonder dat hij het beseft  |
| 10 januari 12 The Next Primary States - Daryl Cagle         | De media aandacht verschuift weer massaal naar andere staten   |
| 13 januari 1 Pollster Mom - Mike Lane                       | De peilers zijn fout doordat mensen geen goede antwoorden geven op hun vragen                            |
| 13 januari 2 Going Digital - Joe Heller                     | De kiezers wachten af met hun keuze te maken   |
| 14 januari 1 Rudy in Florida -                              | Guiliani's strategie heeft gefaald   |



|  |   |
|--|---|
| Mike Lane  |   |
| 14 januari 2 Criticizing Hillary - Huffaker                  | Hillary mag ongestraft een smerige campagne voeren tegen Obama  |
| 14 januari 3 McCain and the Old Guard - Mike Lane            | De rasechte Republikeinen hebben een probleem met McCain  |
| 14 januari 4 Obama and Old Guard - Mike Lester               | Obama wil geen schoenen poetsen   |
| 14 januari 5 Dr.King, Hillary and Obama - Daryl Cagle        | Obama en Hillary claimen allebei nalaatschap van Martin Luther King maar geen van beiden verdient het     |
| 15 januari 1 Democrats spar over race - ME Cohen             | De ruzie omtrent ras op Martin Luther Kingdag is slecht voor de Democratische partij                      |
| 15 januari 2 Fairy Tale - Bob Englehart                      | Obama vertelt sprookjes en wint daar de verkiezingen mee  |
| 15 januari 3 bw Hillary, MLK, LBJ - JD Crowe                 | Hillary is hypocriet ivm Martin Luther King   |
| 15 januari 4 Political Card Tricks - Nate Beeler             | Hillary en Obama doen alsof ze nieuw zijn maar ze zijn enkel oude wijn in nieuwe zakken                   |
| 15 januari 5 Mideast Peace Accord - Joe Heller               | Kritiek op de ruzie tussen Hillary en Obama   |
| 15 januari 6 Campaign of Change - Wright                     | Alle kandidaten verkondigen 'Change'  |
| 16 januari 1 Media tears - Eric Allie                        | McCain verloor in Michigan  |
| 16 januari 2 Race For The White House - John Darkow          | Zowel Hillary als Obama refereren onterecht naar Martin Luther King (zeker voor Hillary is het onterecht) |
| 16 januari 3 Romney Wins Michigan - Brian Fairrington        | Romney is slecht bezig met zijn campagne  |
| 16 januari 4 Hillary and her race cards - John Cole          | Hillary verliest van Obama doordat ze de rassenkaart niet kan uitspelen                                   |
| 16 januari 5 Making Change - RJ Matson                       | Referentie naar Romney's rijkdom  |
| 16 januari 6 It Takes A Hillary - RJ Matson                  | In vergelijking met Obama komt Hillary negatief naar voor   |
| 16 januari 7 Giuliani in the Weeds - Huffaker                | Men beeldt Guiliani's strategie uit   |
| 16 januari 8 Divided Republicans - Jimmy Margulies           | De Republikeinse kandidaten verdelen de Republikeinse partij  |
| 16 januari 9 scattered GOP skates South - JD Crowe           | De Republikeinse kandidaten gaan verschillende richtingen uit waardoor de partij zelf stuurloos wordt     |
| 17 januari 1 Three in First Place - Daryl Cagle              | De drie Republikeinse kandidaten staan even sterk en kunnen alledrie van het podium afvallen              |
| 17 januari 2 Ship of Fools - Pat Bagley                      | Terwijl de kandidaten ruzie maken omtrent het presidentschap gaat het land ten onder aan de recessie      |
| 17 januari 3 Republican Twister - Adam Zyglis                | De Republikeinse partij raakt verstrikt doordat de verschillende kandidaten elk primaries winnen          |
| 17 januari 4 Bush Legacy - Adam Zyglis                       | Bush beweert een eenmaker te zijn, maar zowel de Republikeinen als de Democraten willen verandering       |
| 17 januari 5 Fred in the South - Mike Keefe                  | Thompson heeft alleen kans op overleven in de zuidelijke staten   |
| 17 januari 6 Reagan Coalition - Mike Keefe                   | De verdeeldheid onder de Republikeinen staat in sterk contrast met de Reagan coalition                    |
| 17 januari 7 Mike Huckabee - Taylor Jones                    | Huckabee probeert te scoren met een basgitaar en haalt inspiratie uit Bijbel                              |
| 17 januari 8 Dennis Kucinich - Taylor Jones                  | Een karikatuur van het Kucinich koppel  |
| 17 januari 9 Barack Obama - Taylor Jones                     | Obama wordt aanbeden door volgelingen die hem het leiderschap aanbieden                                   |
| 17 januari 10 Barack Obama and Oprah - Taylor Jones          | Obama krijgt steun maar heeft nog niets verwezenlijkt   |
| 17 januari 11 Ron Paul - Talor Jones                         | Een karikatuur van Ron Paul   |
| 17 januari 12 Mitt Romney Evolution - Talor Jones            | Mit Romney heeft wisselende standpunten over onderwerpen  |
| 17 januari 13 Giuliani fresh for the stretch - JD Crowe      | Guiliani's strategie is gefaald maar hij blijft er in geloven   |
| 17 januari 14 The GOP Unifying Theme - Nate Beeler           | De eendracht van de Republikeinen is dat ze Republikein zijn.   |
| 17 januari 15 Talk is cheap - John Cole                      | Het leven wordt duurder en de kandidaten blijven goedkope praatjes verkopen die niets betekenen           |
| 17 januari 16 Obama, Hillary and Edwards Race - Taylor Jones | Obama's campagne loopt als een trein, hij neemt een voorsprong op zowel Hillary als Edwards               |
| 18 januari 1 Fairy Tales - Huffaker                          | Bill Clinton wil Obama onderuit halen   |
| 18 januari 2 Is race and gender the question - Eric Allie    | Hillary en Obama spelen allebei hun factor uit (gender en ras)  |
| 18 januari 3 Romney Cloning - Adam Zyglis                    | Mit Romney heeft wisselende standpunten over onderwerpen  |

|   |  |
|---|--|
| 18 januari 4 Hillary People - Gary McCoy                          | De boodschap van Hillary wordt gedictieerd door Bill Clinton   |
| 18 januari 5 Hillary walks the walk - Jimmy Margulies             | Hillary heeft ervaring maar dit wil niet zeggen dat ze daardoor beter is                             |
| 18 januari 6 Cards - John Trever                                  | De strategie van 'vrouw' en 'ras' is even bouwvallig als kaartenhuisje                               |
| 19 januari 2 The Money Chase - Taylor Jones                       | Alle kandidaten lopen achter het geld aan  |
| 19 januari 3 John McCain - Taylor Jones                           | McCain wordt in zijn campagne geremd door zijn standpunt over Irak                                   |
| 19 januari 4 Hillary Clinton et al - Taylor Jones                 | Hillary ketst alle aanvallen van haar opponenten af  |
| 19 januari 5 Supermayor - Taylor Jones                            | Giuliani is net als een mislukte Superman  |
| 20 januari 1 Frontrunners - Monte Wolverton                       | Hillary en McCain staan voor in de verkiezingen  |
| 20 januari 2 Provoking Bill Clinton - Gary McCoy                  | Bill Clinton is een belangrijke factor in de verkiezingen voor Hillary                               |
| 21 januari 1 Gloves off - Eric Allie                              | Hillary is sterk, heeft ijzere karakter  |
| 21 januari 3 Third Hopes - Milt Priggee                           | Het Amerikaanse volk is de ruziende Republikeinen en Democraten beu                                  |
| 21 januari 4 Tusk Tusk - Milt Priggee                             | De Republikeinse partij is verdeeld  |
| 21 januari 5 Found Voice - Mike Lester                            | De Democraten en de Republikeinen voeren hun campagne op de kosten van de kiezer/het gewone volk     |
| 21 januari 6 The Double-Mitt Twins - Jimmy Margulies              | Mit Romney heeft wisselende standpunten over onderwerpen   |
| 21 januari 7 Walkin the Dog - Taylor Jones                        | Hillary gebruikt Bill Clinton voor haar campagne   |
| 24 januari 1 Distorting Obamas image - Eric Allie                 | Obama's goede imago wordt besmeurd door Bill Clinton   |
| 24 januari 2 Chatty Bill Clinton - Mike Lane                      | Bill Clinton verkoopt enkel onzin  |
| 24 januari 3 Team Clinton - John Darkow                           | De Clintons zijn goed in 'dirty politics' en Obama is daar het slachtoffer van                       |
| 24 januari 4 Hillary Attack Dog - Daryl Cagle                     | Hillary gebruikt Bill Clinton om Obama aan te vallen   |
| 24 januari 5 Rudys florida strategy - JD Crowe                    | Giuliani's strategie om alles in te zetten op Florida is gefaald                                     |
| 24 januari 6 Fred Thompson Withdraws - Nate Beeler                | Thompson is een saaie kandidaat, valt in slaap   |
| 24 januari 7 Knock it off, Bill Clinton - Jimmy Margulies         | Hillary gebruikt Bill Clinton om kwaad over de andere kandidaten te spreken                          |
| 27 januari 1 Democrats in Discord - Monte Wolverton               | Het geruzie bij de Democraten werkt de Republikeinen in de hand                                      |
| 27 januari 2 Obama Wins South Carolina - Brian Fairrington        | Hillary wil Obama stigmatiseren als 'zwart'  |
| 27 januari 3 Equipo Clinton - Pat Bagley                          | Hillary kan alleen van Obama winnen door Bill Clinton tegen hem in te zetten                         |
| 28 januari 1 Ted Kennedy endorses Obama - ME Cohen                | Obama wordt gezien als de opvolger van John F. Kennedy   |
| 28 januari 2 Right to Gripe - Jeff Parker                         | De kiezers mogen klagen wanneer ze gestemd hebben  |
| 28 januari 3 Jerry Springer - Mike Lester                         | De Democratische partij heeft een nieuwe 'leider' zijnde Obama en is Bill Clinton beu                |
| 28 januari 4 Obama gets Ted Kennedy endorsement - Jimmy Margulies | Obama is de opvolger van John F. Kennedy   |
| 28 januari 5 Rudys tan line - John Cole                           | Giuliani's strategie is gefaald  |
| 28 januari 6 State of the Obama - Gary McCoy                      | Obama wordt volgens de media waarschijnlijk de nieuwe president                                      |
| 29 januari 1 No More Stupid Tricks Bill Clinton - Mike Lane       | Bill Clinton is een ridicul figuur die beter kan zwijgen   |
| 29 januari 2 Slow to recognize - Eric Allie                       | De Democratische partij zit in de modder doordat de Clintons 'dirty politics' gebruiken om te winnen |
| 29 januari 3 Giuliani Campaign Jumps The Shark - RJ Matson        | Giuliani's campagne wordt omschreven als 'jumping the shark'   |
| 29 januari 4 Ted Kennedy Torch - JD Crowe                         | Obama wordt als de opvolger van John F. Kennedy gezien.  |
| 29 januari 5 Bill Clinton and Ted - Joe Heller                    | Zowel Bill Clinton (voor Hillary) als Ted Kennedy (voor Obama) willen de vrouwenstemmen binnenhalen  |
| 29 januari 6 Ted Kennedy Change - Wright                          | Ted Kennedy vertegenwoordigt de oude garde, dit is in contradictie met de boodschap van Obama        |
| 30 januari 1 Presidential Poker - Gary McCoy                      | Obama zet Ted Kennedy in zoals Hillary Bill Clinton inzette  |
| 30 januari 2 Rudy 911 - ME Cohen                                  | De strategie van Giuliani is gefaald   |

|  |   |
|--|---|
| 30 januari 3 McCain Wins Florida- Huffaker                         | McCain wint de verkiezingen maar is voorstander van de oorlog in Irak                                   |
| 30 januari 4 Florida Collapses on Rudy - Brian Fairrington         | Giuliani wou gebruik maken van de populariteit met 9/11 maar is gefaald met zijn strategie              |
| 30 januari 5 Ted Kennedy Passes Torch To Obama - RJ Matson         | De Clintons zijn jaloers op Obama omtrent de steunbetuiging van Ted Kennedy                             |
| 30 januari 6 Running of the Bull - Taylor Jones                    | Obama neemt de toorts van Ted Kennedy over  |
| 30 januari 7 Rudy Tuesday - John Darkow                            | Giuliani's campagne is afgelopen  |
| 30 januari 8 McCain Frontrunner - Adam Zyglis                      | McCain is ongezond voor Republikeinse partij, hij is opgewarmde kost                                    |
| 30 januari 9 Hate Radio - Bob Englehart                            | De negatieve berichtgeving van de Republikeinen over de Republikeinse kandidaten zal hen zuur opbreken  |
| 30 januari 10 Rudy Giuliani Loses - Nate Beeler                    | Giuliani's strategie is gefaald   |
| 30 januari 11 Bill Clinton's Good Deed - John Trever               | Hillary heeft, ondanks Bill Clinton, schade ondervonden van de steunbetuiging van Ted Kennedy aan Obama |
| 31 januari 1 Rudy eats crow - Jimmy Margulies                      | Giuliani heeft de foute strategie gevolgd en moet daar nu de gevolgen van dragen                        |
| 31 januari 2 McCain Beats Her - Brian Fairrington                  | Vele kiezers stemmen op McCain ovw hun walging voor Hillary   |
| 31 januari 3 Edwards Smiles - Brian Fairrington                    | Edwards is een mislukkeling   |
| 31 januari 4 The McCain Lump - Mike Lane                           | McCain volgt de lijn van de Republikeinse partij niet   |
| 31 januari 5 Giuliani's Little Town Blues - RJ Matson              | Giuliani is gefaald met zijn strategie  |
| 31 januari 6 A Look At The Candidates - Bob Englehart              | Een evaluatie van de kandidaten   |
| 31 januari 7 McCain and Conservatives playing chicken - Eric Allie | McCain en de Republikeinse partij liggen in strijd met elkaar   |
| 31 januari 8 Arnold endorses McCain - JD Crowe                     | McCain kan door Schwarzenegger winnen in Californië   |
| 31 januari 9 Two Cents from Clinton - Nate Beeler                  | Hillary moet Bill Clinton in het gareel houden  |
| 31 januari 10 McCain Bounce - Mike Keefe                           | McCain wint en neemt zo een voorsprong op Romney ondanks het feit dat hij minder geld heeft             |
| 31 januari 11 Political Dynasties - Mike Keefe                     | Obama plaatst zich in de traditie van de Kennedy's, dus geen verandering                                |
| 31 januari 12 Republican Frontrunner - Jimmy Margulies             | McCain heeft geen steun van de harde kern van de Republikeinen maar is wel frontrunner                  |
| 1 februari 1 SuperTuesday - Taylor Jones                           | Verschillende kandidaten winnen op verschillende plaatsen en liggen in de knoop met elkaar              |
| 1 februari 2 New Cast Members On Lost - RJ Matson                  | Van de afgefallen kandidaten horen we niets meer  |
| 1 februari 3 Superbowl Tuesday - Jeff Parker                       | Super Tuesday is een even groot evenement als de Superbowl en wordt danig overgemediatiseerd            |
| 1 februari 4 Ralph Nader Thinking Of Running Again - Bob Englehart | Kritiek op feit dat Nader wil opkomen. Hij kan beter zwijgen  |
| 1 februari 5 Presidential Dropout - Adam Zyglis                    | Met Hillary en Obama maken voor het eerste een vrouw en een zwarte kans om president te worden          |
| 1 februari 6 Super Tuesday - Pat Bagley                            | Alle kandidaten strijden om de gunst van de kiezer  |
| 1 februari 7 Mardi Gras Voter - JD Crowe                           | De rechtse achterban heeft het moeilijk met McCain. Volgens hen is hij niet conservatief genoeg         |
| 1 februari 8 Super Tuesday - Huffaker                              | Een evaluatie van de kansen van Hillary en Obama  |
| 1 februari 9 Plaxico Huckabee - John Cole                          | Huckabee zal alles doen om verkozen te worden   |
| 4 februari 1 Whod you vote for - ME Cohen                          | Een vergelijking tussen Super Tuesday en de Superbowl   |
| 4 februari 2 Local MO-Blunt Shoes To Fill - RJ Matson              | De Republikeinse genomineerde is nog onbekend   |
| 4 februari 3 Permanent Republican Certainty - RJ Matson            | Voor de Republikeinen zijn alleen de oorlog en een verlaging van de belastingen belangrijk              |
| 4 februari 4 McCain Black - Mike Lester                            | McCain wordt niet als echt conservatief beschouwd   |
| 4 februari 5 Super Choice - John Trever                            | De Republikeinse kandidaten volgen Reagan, de Democratische kandidaten volgen Ted Kennedy               |
| 4 februari 6 Super Duper Big Fat Tuesday - JD Crowe                | Super Tuesday is één grote decadente opvoering  |
| 4 februari 8 Inevitability - Joe Heller                            | Een vergelijking tussen het verlies van de Patriots en het verlies van Hillary                          |
| 4 februari 9 Super Days - Joe Heller                               | Een vergelijking van de Superbowl met Super Tuesday en kritiek op de reclame daaromtrent                |

|   |  |
|---|--|
| 5 februari 1 John Edwards Endorses - Mike Lester                  | Kritiek op Edwards   |
| 5 februari 2 Potato chip that looks like the messiah - Eric Allie | Obama wordt door zijn kiezers als Messias gezien   |
| 5 februari 4 Rushs Head - Mike Keefe                              | Kritiek op de radiopresentator Limbaugh  |
| 5 februari 5 Super Tuesday Diet - Nate Beeler                     | Men heeft na Super Tuesday pijnstillers nodig om de kater weg te krijgen                                 |
| 5 februari 6 Sack Race - Wright                                   | McCain loopt voor op Romney en Huchabee  |
| 6 februari 1 Do-It-Yourself Super Tuesday Cartoon - RJ Matson     | Super Tuesday kan alle kanten uitdraaien   |
| 6 februari 2 Super Tuesday Exit Poll - RJ Matson                  | Boodschap 'Change' spreekt apathische mensen aan   |
| 6 februari 3 First And Ten Primaries To Go - RJ Matson            | Hillary en Obama zullen het op Super Tuesday moeten uitvechten voor de nominatie                         |
| 6 februari 4 Donkey Oy - ME Cohen                                 | Obama en Hillary strijden allebei voor de nominatie van Democratische partij maar zonder succes          |
| 6 februari 5 Hillary and Marx - Gary McCoy                        | Het communistische gedachtegoed wordt verdergezet door Hillary   |
| 6 februari 6 Black on black crime - Eric Allie                    | Bill Clinton (als 'eerste' zwarte president) slaagt Obama knockout                                       |
| 6 februari 7 Bush Energized Voters - Mike Lane                    | Bush is zo incompetent dat hij niet doorheeft dat het volk hem vooral buiten wil                         |
| 6 februari 8 McCain Mutiny - John Darkow                          | Enkel extreem rechts is nog tegen McCain   |
| 6 februari 9 McCains Age - Mike Keefe                             | Kritiek op de oorlog in Irak en op de leeftijd van McCain  |
| 6 februari 10 Super Tuesday Grind - Adam Zyglis                   | Normaal bepaalt de uitslag op Super Tuesday wie de genomineerde is maar Obama en Hillary zijn even sterk |
| 6 februari 11 McCain As Artist - Mike Lester                      | Men vreest dat McCain de Republikeinse partij zal doen lijken op de Democratische partij                 |
| 6 februari 12 No Change - John Cole                               | Normaal bepaalt de uitslag op Super Tuesday wie de genomineerde is maar Obama en Hillary zijn even sterk |
| 6 februari 13 Shoes tied on Primary Power Line - JD Crowe         | Hillary's campagne probeert Obama te schaden   |
| 6 februari 14 John McCain - Joe Heller                            | McCain krijgt steun van de Republikeinse partij maar niet van invloedrijke rechtse actoren               |
| 6 februari 15 Republican Title Bout - Nate Beeler                 | McCain wint van Romney en Huckabee   |
| 6 februari 16 Who To Vote For - Daryl Cagle                       | Een evaluatie van welke groepen kiezers op welke kandidaat stemmen                                       |
| 7 februari 1 Rushnomore - ME Cohen                                | McCain wandelt over Limbaugh en trekt zich van zijn kritiek niets aan                                    |
| 7 februari 2 Hillarys loan - ME Cohen                             | Hillary is super ambitieus, ze doet alles om te winnen   |
| 7 februari 3 Republican Front Runner - RJ Matson                  | McCain haalt de woede van de 'echte' conservatieven over zich  |
| 7 februari 4 McCain Anger in the GOP - Eric Allie                 | McCain krijgt geen steun van de echte conservatieven   |
| 7 februari 5 Conservative - Adam Zyglis                           | McCain probeert de Republikeinse partij voor zich te winnen.   |
| 7 februari 6 Mitts Friends - Pat Bagley                           | Romney heeft de steun van de rechtse conservatieven maar is niet gewonnen                                |
| 7 februari 7 GOP Free for Good Home - Mike Lester                 | Extreem rechtse Republikeinen staan niet achter McCain   |
| 7 februari 8 McCain The Most Attractive - Brian Fairrington       | McCain is niet de favoriete keuze van de echte conservatieven  |
| 7 februari 9 Romney Drops Out - Daryl Cagle                       | McCain wint van Romney   |
| 7 februari 11 Conservatives vs McCain - JD Crowe                  | Zowel Bush als McCain zijn niet goed voor Republikeinse partij, vnl. Bush maakt zware fouten             |
| 7 februari 12 Roadkill Romney 08 - Pat Bagley                     | Romney offert zich op voor McCain  |
| 7 februari 13 Herding Superdelegates - Mike Keefe                 | Obama en Hillary zijn aan elkaar gewaagd. Het komt er op aan de superdelegates te overtuigen             |
| 7 februari 14 The Drivers Seat - John Trever                      | McCain kan de Republikeinen basis niet onder controle houden ondanks zijn winnaarspositie                |
| 7 februari 15 McCain and the right wing - Jimmy Margulies         | De steun van extreem rechts is niet zo van belang want het zijn onbeschaafde holbewoners                 |
| 7 februari 16 Clinton and Obama - Jimmy Margulies                 | Hillary beseft zelf niet dat ze een veel gemakkelijker doelwit is voor Republikeinse kritiek dan Obama   |
| 8 februari 1 Face to Face - Taylor Jones                          | Hillary en Obama strijden nek aan nek voor de Democratische nominatie                                    |
| 8 februari 2 Romney Drops Out - RJ Matson                         | Romney stopt met zijn kandidatuur en heeft tegenstrijdige standpunten                                    |
| 8 februari 3 Barack Obama - Bob Englehart                         | Obama zwemt in het geld  |

|   |   |
|---|---|
| 9 februari 1 Voting American Style - Gary McCoy                     | Obama krijgt stemmen van zwarten omdat hij zwart is, niet voor zijn partij                                |
| 10 februari 1 Swagger Lessons - Monte Wolverton                     | McCain volgt de raad van Bush op  |
| 11 februari 1 Squirrel - Its Whats for Dinner - Taylor Jones        | Huckabee zou in zijn schooltijd een eekhoorn hebben gegeten   |
| 11 februari 2 Superdelegate - ME Cohen                              | Het systeem van superdelegates is anti-Democratisch   |
| 11 februari 3 Republican knot - ME Cohen                            | McCain zorgt voor problemen bij de Republikeinse partij   |
| 11 februari 4 Michelle Obama - Taylor Jones                         | Michelle Obama voert/helpt mee aan de campagne van Barack Obama   |
| 11 februari 5 Obama Dough - Mike Lane                               | Obama heeft enorm veel geld en loopt voorop met fundraising   |
| 11 februari 6 McCain and Republicans - Huffaker                     | McCain heeft de goedkeuring van extreem-rechts niet nodig   |
| 11 februari 7 Super Delegates - John Darkow                         | Het systeem van superdelegates is anti-Democratisch   |
| 11 februari 8 Clinton Machine - Pat Bagley                          | De Clintons willen kost wat kost Obama onderuit krijgen   |
| 11 februari 9 800-Vote Gorilla - JD Crowe                           | Systeem van 'superdelegates' is niet democratisch   |
| 11 februari 10 John McCain - Joe Heller                             | McCain wil tevergeefs de steun van de Republikeinse partij hebben   |
| 12 februari 1 ist - ME Cohen  | Kritiek op de beeldvorming omtrent de kandidaten  |
| 12 februari 2 Vaster Right Wing Conspiracy - RJ Matson              | McCain heeft geen steun van de conservatieven, Hillary lijkt op McCain                                    |
| 12 februari 3 Jumpers - John Trever                                 | Zowel de Democraten, de Republikeinen als de economische wereld zitten met grote problemen                |
| 12 februari 4 Superdelegates - Jimmy Margulies                      | De Democratische partij is hypocriet, ze zeggen dat ze de kiezers willen laten stemmen maar doen het niet |
| 12 februari 5 Bush Equals Hitler - Mike Lester                      | Linksen zijn hypocriet; de pot verwijt de ketel dat hij zwart ziet  |
| 12 februari 6 McCain Woos Far Right - Mike Keefe                    | McCain zoek tevergeefs steun bij extreem rechts   |
| 12 februari 7 McCain reaches out to conservatives - Jimmy Margulies | McCain wil zowel de onafhankelijke stemmen als de conservatieve stemmen                                   |
| 12 februari 8 Old Man the Blind Elephants - John Trever             | McCain heeft geen steun van de conservatieven   |
| 13 februari 1 Bush backs McCain - Michael McParlane                 | Bush staat achter McCain als die wint   |
| 13 februari 2 Hillary, Talk to the Hand - Michael McParlane         | Hillary gebruikt Bill Clinton in haar campagne  |
| 13 februari 3 Obama Money Machine - Michael McParlane               | Obama gebruikt het vele geld dat hij heeft om stemmen te ronselen   |
| 13 februari 4 Hilliani - ME Cohen                                   | Hillary heeft de verkeerde strategie voor Texas, net als Giuliani voor Florida had                        |
| 13 februari 5 Superdelegates - Huffaker                             | Het systeem van superdelegates is anti-Democratisch   |
| 13 februari 6 Yes we can - Eric Allie                               | Obama is als een sekteleider; hij is niet te vertrouwen en zijn kiezers zijn fanatiek                     |
| 13 februari 7 McCain the Traitor - John Darkow                      | McCain heeft geen steun van de Republikeinse partij   |
| 13 februari 8 Mike Huckabee - Bob Englehart                         | Huckabee's campagne is dood/mislukt   |
| 13 februari 9 Hillary Courts The Youth Vote - RJ Matson             | Hillary haar campagne draait niet goed  |
| 13 februari 10 Cupid Obama Hillary - Mike Lester                    | Hillary is wanhopig en wil alles doen om de Democratische nominatie binnen te rijden                      |
| 13 februari 11 Hillary Dumps Bill Clinton for Rudy - JD Crowe       | Hillary's campagne strategie zit niet goed (vergelijking met Giuliani)                                    |
| 13 februari 12 Clinton coalition split - John Cole                  | Hillary's traditionele kiezers laten het afweten  |
| 13 februari 13 Obama Love - Nate Beeler                             | Obama is veel geliefder dan Hillary   |
| 13 februari 14 Wisconsin Primary - Joe Heller                       | Een analyse van de kandidaten   |
| 14 februari 1 McCain Unmasked - Gary McCoy                          | McCain is een verdoken Democraat  |
| 14 februari 2 Huckabee Valentine - RJ Matson                        | Huckabee heeft zo weinig delegates dat hij met een paar meer als zielsgelukkig is                         |
| 14 februari 3 McCain Valentine - RJ Matson                          | McCain wordt door een deel van de conservatieven gehaat   |
| 14 februari 4 Ted Ted Kennedy - Michael McParlane                   | Een karikatuur Ted Kennedy  |
| 14 februari 5 Hillary calls Oprah - Michael McParlane               | Hillary zoekt ook steun van Oprah   |

|  |  |
|--|--|
| 14 februari 6 Huckabee Comeback hopes - JD Crowe           | Huckabee hoopt (tevergeefs) dat hij nog kan winnen   |
| 14 februari 7 Campaign Rules for Cartoonists - Daryl Cagle | Het is belachelijk dat mensen kritiek hebben op de dikke lippen van Obama en de heupen van Hillary in cartoons |
| 14 februari 9 Hillary draws the line - Jimmy Margulies     | Hillary geeft het niet op  |
| 17 februari 1 McCain Goes Green - Monte Wolverton          | McCain ondervindt geen schade van negatieve rechtse commentaren  |
| 18 februari 1 Pakistan and Afghanistan - Huffaker          | Irak en afghanistan zijn zwaar gefaald en McCain is mede verantwoordelijk                                      |
| 18 februari 2 Hillary Role Reversal - Mike Lane            | Hillary vrijt superdelegates op om te kunnen winnen  |
| 18 februari 3 Sweet-Talk Express - John Darkow             | McCain is als een overspelige echtgenoot   |
| 18 februari 4 Comrade Conservative - Pat Bagley            | McCain wordt uitgesloten door conservatieven   |
| 18 februari 5 Superdelegates - Joe Heller                  | Men lacht met de superdelegates  |
| 18 februari 6 Miracle Mike - John Cole                     | Huckabee heeft een mirakel nodig als hij nog wil winnen (hij wordt overbodig)                                  |
| 19 februari 1 Public Opinion Polls - Bob Englehart         | De peilingen zitten vaak fout doordat mensen erbij liegen  |
| 19 februari 2 Stubborn things - Eric Allie                 | Democraten kunnen niet om de slechte situatie in Irak heen   |
| 19 februari 3 Invisible Man - Mike Lester                  | Obama is zoals 'the invisible man'   |
| 19 februari 4 Politician Lecture Fees - Huffaker           | Huckabee blijft in de race om geld te kunnen krijgen met lezingen te geven (net zoals Bush)                    |
| 20 februari 1 No Country For Old Men - RJ Matson           | McCain is te oud   |
| 20 februari 2 Bar Joke - Mike Lester                       | Alle drie kandidaten zijn slecht   |
| 20 februari 3 Obama Speech - Adam Zyglis                   | Hillary draait de zaken zo dat ze haar beter uitkomen, ze beschuldigt Obama van plagiaat                       |
| 20 februari 4 Super Duper Delegates - Brain Fairrington    | Kritiek op het systeem van de superdelegates   |
| 20 februari 5 Sticks and stones - John Cole                | Obama's woorden hebben veel meer kracht dan Hillary's 'sticks and stones'                                      |
| 20 februari 6 Bush in Aferca - Pat Bagley                  | Obama is bekend tot in het buitenland  |
| 20 februari 7 Words Words Words - Mike Keefe               | Hillary heeft alleen maar praatjes   |
| 20 februari 8 Michelle Obamas Shame - Gary McCoy           | Michelle Obama is voor het eerst trots op haar land  |
| 20 februari 9 Obama vs Hillary - Nate Beeler               | De verkiezingen zijn zoals een schaakspel. Obama is aan het winnen   |
| 20 februari 10 Hillarys loses - Joe Heller                 | Hillary verliest overal zwaar van Obama  |
| 21 februari 1 Have I heard that speech before - Eric Allie | Obama heeft plagiaat gepleegd  |
| 21 februari 2 Remember The Alibi - John Darkow             | Hillary zal in Texas verliezen   |
| 21 februari 3 McCain Romance - Adam Zyglis                 | Vergelijking tussen McCains affaire met een lobbyiste en geen steun van de Republikeinse partij                |
| 21 februari 4 Obama Steamroller - Daryl Cagle              | Obama wint van Hillary   |
| 21 februari 5 Yes, We Can - John Trever                    | Obama wint van Hillary   |
| 21 februari 6 New York Times and McCain - Jimmy Margulies  | New York Times is kritisch voor McCain; wordt vergeleken met de grootste terugroeping van gehakt ooit in VS    |
| 3 maart 1 Hillarys Experience - Gary McCoy                 | Hillary's argument van ervaring slaat nergens op   |
| 3 maart 2 Experience Is Everything - Huffaker              | Hillary's argument van ervaring slaat nergens op   |
| 3 maart 3 Bush Obama and Experience - Mike Lane            | De onervarenheid van Obama is helemaal niet zo'n groot probleem  |
| 3 maart 5 Rhymes with Osama - Mike Lester                  | Hillary doet alles om Obama onderuit te halen  |
| 3 maart 6 United Church of Christ vs IRS - Bob Englehart   | De IRS onderzoekt de kerk waar Obama lid van is  |
| 4 maart 1 Morning In America - John Darkow                 | Hillary's ervarenheid is niet zo belangrijk  |
| 4 maart 2 Hillary 3 Am phone call - JD Crowe               | Hillary's ervarenheid is niet zo belangrijk  |
| 4 maart 3 Words with Canada - Eric Allie                   | Obama is hypocriet   |
| 4 maart 4 Obama Sunshine - Daryl Cagle                     | Obama is goed bezig, Hillary niet  |
| 5 maart 1 McCain and the                                   | McCain wil niet dat hij met Bush wordt geassocieerd  |

|  |   |
|--|---|
| George Midas Touch - Mike Lane                       |   |
| 5 maart 2 Its Three AM - Mike Lester                 | Geen van de drie kandidaten is geschikt   |
| 5 maart 3 A Delivery for Hillary - Michael McParlane | Hillary kan nog eens winnen, wat zeldzaam is                                    |
| 5 maart 4 A Delivery for Hillary - Mike Keefe        | Obama triomfeert; Hillary zit met een blok aan haar been                        |
| 5 maart 5 Bush endorses McCain - Jimmy Margulies     | McCain zal het slecht beleid van Bush overnemen                                 |
| 5 maart 6 Hillary Hangs On - Nate Beeler             | Hillary's voorstel (running mate) is onzinnig aangezien Obama aan het winnen is |

## BIJLAGE 2: CODEERSHEMA

### **Identificatie**

*Datum*

*Naam publicatie*

*Cartoonist*

### **Welke actoren?**

*Hillary*

*Obama*

*McCain*

*Anderen? Wie?*

### **Categorieën Medhurst DeSousa**

*Situationele thema's*

*Politieke Gemeenplaatsen*

*Culturele/literaire referenties*

Sport

Vakantie

Literatuur/ Muziek/Strip

Film/TV/Reclame

*Persoonlijke Kenmerken*

Hillary

Obama

McCain

### **Beeldvorming?**

*Hillary*

*Obama*

*McCain*

### **Welke metaforen?**

### **Boodschap cartoon?**

### **Index of hard knocks**

*Hillary*

Succes (+1)

Tegenslag/Probleem (-1)

Neutraal (+1)

*Obama*

Succes (+1)

Tegenslag/Probleem (-1)

Neutraal (+1)

*McCain*

Succes (+1)

Tegenslag/Probleem (-1)

Neutraal (+1)